

FORSIKRINGSSSELKAPERS TAUSHETSPLIKT

Forsikringsvirksomhetsloven § 1-3

Kandidatnummer: 233

Veileder: Trygve Bergsåker

Leveringsfrist: 25. november 2005

Til sammen 16499 ord

27.04.2006

Innholdsfortegnelse

<u>DEL I</u>		<u>1</u>
<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>1</u>
1.1	Problemstilling og bakgrunn for valg av oppgavens tema	1
1.2	Presiseringer og avgrensninger	2
1.3	Den videre fremstillingen	4
<u>2</u>	<u>METODE</u>	<u>5</u>
<u>3</u>	<u>HENSYN OG INTERESSER BAK TAUSHETSPLIKTEN</u>	<u>7</u>
3.1	Større perspektiv	7
3.2	Mindre perspektiv	8
3.3	Interessteorien	9
3.3.1	Presentasjon	9
3.3.2	De individuelle interessene	11
3.4	Interesseavveining	13
<u>4</u>	<u>TAUSHETSPLIKTENS Plass I RETTSYSTEMET</u>	<u>15</u>
<u>DEL II</u>		<u>16</u>
<u>5</u>	<u>FORSIKRINGSVIRKSOMHETSLOVEN § 1-3</u>	<u>16</u>
5.1	Bestemmelsens ordlyd	16

5.2	Generelt	16
<u>6</u>	<u>TAUSHETSPLIKTENS REKKEVIDDE ETTER FØRSTE LEDD</u>	<u>17</u>
6.1	Taushetspliktbestemmelsens personkrets	17
6.1.1	”Ansatte”	19
6.1.2	”Tillitsvalgte”	19
6.1.3	”Andre”	19
6.2	Betydningen av taushetsplikt	23
6.3	Hvem gjelder taushetsplikten overfor?	24
6.3.1	Hovedregel	24
6.3.2	Personer taushetsplikten ikke gjelder overfor	25
6.3.3	Særlig om blandet konsern	27
6.4	Taushetsbelagte opplysninger	31
6.4.1	Private forhold	34
6.4.2	Forretningsmessige forhold	40
6.5	Unntak for lovpålagt opplysningsplikt	43
6.5.1	Opplysninger til politi, påtalemyndighet og i forbindelse med rettergang	45
6.5.2	Opplysninger i forbindelse med tiltak mot hvitvasking av penger	46
6.5.3	Opplysninger til ligningsmyndighetene	46
6.5.4	Opplysninger til kredittilsynsmyndighetene	47
6.5.5	Øvrige bestemmelser om lovpålagt opplysningsplikt	48
<u>7</u>	<u>TAUSHETSPLIKTENS REKKEVIDDE ETTER ANNET LEDD</u>	<u>48</u>
7.1	Personkrets	48
7.2	Helse- og skadeopplysninger	49
7.3	”Annet forsikringsselskap”	52
<u>8</u>	<u>SAMTYKKE/FULLMAKT</u>	<u>52</u>

9	<u>SANKSJONER VED OVERTREDELSE AV TAUSHETSPLIKTEN</u>	55
10	<u>LITTERATURLISTE</u>	56
10.1	Bøker	56
10.2	Publikasjoner	56
10.3	Forarbeider	56
10.4	Rettsavgjørelser	57
10.5	Lover og forskrifter	57
10.6	Andre offentlige dokumenter	59
10.7	Forvaltnings Praksis	59
10.8	Nettsider	59

DEL I

1 INNLEDNING

1.1 Problemstilling og bakgrunn for valg av oppgavens tema

Temaet for min avhandling er rekkevidden av taushetsplikten som følger av forsikringsvirksomhetsloven § 1-3.

Forsikringsbransjen har behov for å innhente, behandle og lagre opplysninger av forskjellig karakter i sitt arbeid. Herunder kommer også svært sensitive opplysninger som helseopplysninger, kredittforhold, tekniske løsninger osv. Det er opplagt at det ligger stor interesse fra kundens side, i at slike opplysninger ikke kommer på avveie og/eller blir misbrukt, og i dette ligger et krav om et tilfredsstillende personvern og vern av andre følsomme opplysninger. Prinsippet om taushetsplikt bidrar til å sikre dette.

Fysiske personer har i hovedsak interesse av at deres personlige integritet og intime sfære blir beskyttet. Juridiske personers interesse ligger stort sett på det økonomiske og tekniske planet.¹ Samfunnets og teknologiens utvikling sammenholdt med den økende interessen for å bruke personopplysninger² har gjort at det er viktigere enn noen gang å beskytte seg mot at disse opplysningene misbrukes i personvernsammenheng. Dette danner bakteppe for valg av tema.

¹ Se også Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s. 19

² Lenth, Claude A. *Adgangen til å benytte personopplysninger*. 1.utg. Oslo, 2000, s. 9 flg

Fremstillingen blir i hovedsak en de lege lata drøftelse etter bestemmelsen i forsikringsvirksomhetsloven (heretter forsvl).

1.2 Presiseringer og avgrensninger

Forsvl § 1-3 gjelder taushetsplikt i forbindelse med opplysninger selskapet er kommet i besittelse av om ”andres” forhold. Dette innebærer at det ikke bare er selskapets kunder som er beskyttet av taushetsplikten, men også enhver annen person, fysisk eller juridisk, som har en viss tilknytning til virksomheten og det ligger innenfor formålet med taushetsplikten etter forsvl § 1-3 å beskytte dem. Det kan være at selskapet får opplysninger om en potensiell kunde, forsikringstaker, sikrede, forsikrede, familiemedlemmer eller andre og disse har krav på samme taushet som kunden selv, med mindre andre lovbestemmelser pålegger meldeplikt. I denne fremstillingen av taushetspliktens rekkevidde velger jeg likevel å benytte begrepet ”kunde”. Årsaken til dette er at det vil forenkle fremstillingen samtidig som det i realiteten er kunden selskapet får flest opplysninger om.

I sammenheng med det som er sagt i første avsnitt må det presiseres at taushetsplikten etter den aktuelle bestemmelsen ikke gjelder taushetsplikt om selskapets egen virksomhet.

Det forekommer i avhandlingen at jeg bruker termen ”selskapets taushetsplikt” eller lignende. Dette vil være for å forenkle og forkorte språkbruken til tross for det faktum at det er de enkelte fysiske personene som faktisk har den reelle plikten – ikke ”selskapet” som jo er en juridisk person. Det er altså de fysiske personene som ansatte, tjenestemenn og andre taushetsplikten påhviler, og disse kan holdes ansvarlige dersom overtredelser skjer.³

Når ”personvern” omtales i denne oppgaven ses det ikke bare hen til beskyttelsen av den personlige integritet en fysisk person innehar. Ettersom taushetsplikten også omfatter opplysninger om juridiske personer, gjelder begrepet ”personvern” også beskyttelse av den type informasjon som angår juridiske personer.

³ Se kapittel 6.1 flg i avhandlingen om taushetspliktsbestemmelsens personkrets og kapittel 9 om sanksjoner ved overtredelse av taushetsplikten

Når det gjelder blandede konsern vil jeg komme inn på vurderinger av det der det passer. Som "blandet konsern" i denne sammenhengen regnes et finanskonsern hvor det inngår både et bankforetak og et forsikringsforetak jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 litra b. Det er ikke meningen å gå inn på detaljer rundt det med blandet konsern, for mer om dette vises det til forarbeider og litteraturen.⁴ Det er forsikringsselskapers taushetsplikt som er temaet for oppgaven og det blir derfor bare rom for å trekke inn blandede konsern dersom dette belyser forhold ved forsikringsselskapers taushetsplikt. Men veien kan være kortere til å utgi informasjon mellom selskaper innenfor samme konsern enn for enkeltstående selskaper slik at dette kan reise interessante problemstillinger også for denne fremstillingens vedkommende.

Til tross for oppgavens tittel velger jeg å ta med en redegjørelse for den større sammenhengen taushetsplikten er en del av. Jeg velger å ta med et kapittel om dette (kap 3) fordi jeg finner det relevant for forståelsen av problemstillingen å skissere opp det landskapet som taushetsplikten befinner seg i.

Etter forsvl § 1-3 annet ledd er det to unntak til hovedregelen om taushetsplikt. Jeg vil begrense drøftelsen av taushetspliktens rekkevidde etter dette leddet, til å omfatte kun det ene av de to unntakene. Jeg velger og la være å behandle unntaket som gir styret eller noen som har fullmakt fra styret anledning til å gi andre kredittinstitusjoner opplysninger selskapet har mottatt i egenskap av kredittinstitusjon. Dette gjør jeg fordi det er mest nærliggende for meg å fokusere på adgangen til å utveksle helse- og skadeopplysninger med andre forsikringsselskap.

⁴ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, kap. 2 og kap. 5.6. Engh, Jone. *Forsikringsvirksomhetsloven Kommentartutgave*. 1. utg. Oslo, 2000, del A pkt II, 2 og del B s. 80 pkt. 21. Simonsen, Steven. *Bank og forsikring i samme konsern*. Nordisk forsikringstidsskrift nr 3 1995. Ot prp nr 2 1991-1992. Ot prp nr 45 1998-1999

1.3 Den videre fremstillingen

Avhandlingen er grovt sett inndelt i to hoveddeler. Del I (kapittel 1 til og med 4) inneholder innledende og grunnleggende temaer for å tilrettelegge for best mulig forståelse av resten av fremstillingen. I del II (kapittel 5 til og med 9) tar jeg for meg det materielle innholdet av taushetspliktregele, samt to tilleggende temaer.

Kapittel 2 er et metodekapittel. Det er visse metodiske og rettskildemessige særegenheter knyttet til denne oppgavens tema, som bør belyses. Dette er viktige bemerkninger om de rettskildene de videre drøftelsene av taushetsplikts rekkevidde baseres på.

I *kapittel 3* rettes søkelyset mot grunnleggende personvernensyn og interesser bak taushetsplikten. Taushetsplikten settes inn i ulike perspektiv for å belyse hvilke grunnleggende rettigheter den er en del av, men også hvilke den står mot. Her tar jeg også for meg taushetsplikten isolert sett og dens funksjoner i denne sammenheng. Videre omhandler kapittelet de ulike interessene som danner bakgrunnen for den rettsregelen som er gjenstand for avhandlingens tema. Det gis en oversikt over interessemodellen og ulike fokus på interesseavveiningen, som fungerer som verktøy for å holde alle de ulike sidene ved personvern og taushetsplikt fra hverandre. Som nevnt over anser jeg dette for å være en relevant base å bygge avhandlingen videre på.

I *kapittel 4* gir jeg en kortfattet innføring i den aktuelle taushetsplikts plass i rettsystemet vårt og hvilket system som er valgt for å regulereplikten.

Kapittel 5 omhandler ordlyden i forsvl § 1-3 og hvordan denne er bygget opp.

I *kapittel 6* redegjør jeg for rekkevidden av hovedregelen om taushetsplikt som følger av første ledd. Her går jeg detaljert inn i hver del av ordlyden med den tilnærmingen jeg har funnet mest hensiktsmessig. Først tar jeg for meg hvilken krets av personer som er underlagt taushetsplikten og som denne påhviler. Så tar jeg for meg betydningen av taushetsplikten og hva denne medfører og innebærer. Videre ser jeg på hvilke grupper

personer den gjelder overfor og hvilke grupper den ikke gjelder overfor, før jeg konkret tar for meg hva som er å regne for taushetsbelagte opplysninger. Til sist redegjør jeg for unntaket for lovpålagt opplysningsplikt som også følger av første ledd.

I *kapittel 7* tar jeg for meg taushetsplikten rekkevidde etter annet ledd. Som jeg har presisert i pkt 1.2 tar jeg kun for meg unntaket som er gjort for utlevering av helse- og skadeopplysninger, og her redegjør jeg nærmere for dette.

Aktuelle spørsmål i forbindelse med samtykke og fullmakt i relasjon til forsvl § 1-3, behandles nærmere i *kapittel 8*.

Til sist i *kapittel 9*, går jeg raskt igjennom hovedpunktene i forbindelse med sanksjonene ved overtredelse av taushetsplikten.

2 METODE

Som det følger av alminnelige rettskildeprinsipper er det naturlig å starte i lovens ordlyd og tolke denne i lys av andre relevante rettskildefaktorer på området når man skal kartlegge innholdet av en regel de lege lata. I dette kapittelet er det ikke meningen å redegjøre for hele den alminnelige rettskildelæren.⁵ Det som her er på sin plass er å bemerke det som er rettskildemessig spesielt i sammenheng med denne avhandlingens problemstilling.

Til tross for at forsikringsvirksomhetsloven ikke er spesielt ny av dato finnes det svært lite rettspraksis på området direkte knyttet til forsvl. Det finnes få avgjørelser som berører loven generelt og enda færre avgjørelser som berører § 1-3. Når det gjelder lovens forarbeider⁶ er disse relativt sparsomme og gir ikke spesielt mye veiledning i forbindelse

⁵ Se Eckhoff, Torstein. *Rettskildelære*. 5. utg. ved Jan E. Helgesen. Oslo, 2001

⁶ NOU 1983:52 (Harlem-utvalget), Ot prp nr 42 1986-1987

med tolkning av bestemmelsen. Juridisk litteratur foreligger det heller ikke spesielt mye av.⁷ Dette medfører at lovens ordlyd blir særlig viktig og at andre kilder vil bli vektlagt enda mer enn de ofte blir. Videre får formålsbetraktninger og reelle hensyn også større vekt enn de ellers ofte har. Vekten av de forskjellige rettskildefaktorene er relativ, alt etter som hva som finnes av andre relevante kilder på området.

Med ”andre kilder” sikter jeg til forarbeider, rettspraksis og annen forvaltningspraksis knyttet til andre lignende og beslektede regler om taushetsplikt. De beslektede områdene jeg her sikter til er finansieringsvirksomhetsloven (heretter finansvl), forretningsbankloven (heretter fbl) og sparebankloven (heretter spbl). Av forarbeidene til forsvl § 1-3 går det eksplisitt frem at forvaltningsloven (fvl) § 13 og dennes forarbeider vil gi veiledning.⁸

Bestemmelsen i forsvl § 1-3 er delvis utformet med taushetspliktreglen i lov om finansieringsvirksomhet som lest.⁹ Da forsvl kom i stand var det § 15 i dagjeldende finansvl som omhandlet taushetsplikten. I ny finansvl av 1988 er regelen om taushetsplikt tatt inn i § 3-14. Den nye regelen bygger på den gamle § 15 slik at man fortsatt kan bruke forarbeider, praksis og kommentarer etc. knyttet til den gamle bestemmelsen der det passer i tolkningsprosessen.

Når det gjelder offentlige myndigheters uttalelser og annen forvaltningspraksis av relevans i forbindelse med tolkning av forsvl § 1-3, er det først og fremst Kredittilsynet og Finansdepartementet som har størst fagkunnskap på rekkevidden av særlovgivningens taushetspliktbestemmelser. Datatilsynet har til sammenlikning størst fagkunnskap når det gjelder personopplysningslovgivningen generelt.

⁷ Engh, Jone. *Forsikringsvirksomhetsloven Kommentartutgave*. 1. utg. Oslo, 2000, s. 39 og s. 71 pkt. 5

⁸ Ot prp nr 42 1986-1987 nederst s. 96

⁹ Ot prp nr 42 1986-1987 s. 96, nest siste avsnitt

3 HENSYN OG INTERESSER BAK TAUSHETSPLIKTEN

Før jeg går inn i den konkrete drøftelsen av rekkevidden til taushetspliktregele i forsvl § 1-3 er det på sin plass å si noe om de hensynene og interessene som ligger bak taushetsplikten. Hensikten med å redegjøre for den sammenhengen taushetsplikten er en del av, er å danne det beste utgangspunktet for den videre fremstillingen.

Dette kapittelet vil være vinklet mot det personvernet som gjelder for enkeltindividet og ikke for juridiske personer.

3.1 Større perspektiv

Bakgrunnen for at det finnes regler om taushetsplikt, sett i et større perspektiv, er hensynet til at personvernet må ivaretas.¹⁰ Tanken om at et tilfredsstillende personvern må etableres og ivaretas springer ut fra den helt grunnleggende rettigheten enhver har til å verne om sin egen integritet og sitt eget privatliv. Vi er alle født som frie og uavhengige individer og en slik grunnleggende rettighet krever ingen annen begrunnelse eller forklaring enn det som følger naturlig av dette faktum. Eilertsen hevder at den enkeltes krav på personvern er å anse som et grunnleggende prinsipp.¹¹

At disse verdiene er anerkjent og gitt prioritet i vårt samfunn og i verdenssamfunnet finner vi mange og klare eksempler på. Privatlivets fred er bl.a. gitt vern i vår egen Grunnlov § 102, den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 8 og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SPR) art. 17.

Men i dette perspektivet står også hensynet til personvern mot hensynet til ytringsfriheten som følger av f. eks Grunnloven § 100, EMK art. 10 og SPR art. 19. De gjeldende regler om taushetsplikt er blant annet et resultat av en avveining mellom disse to

¹⁰ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s. 25

¹¹ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s. 25

hovedhensynene.¹² Hvilke andre, mer konkrete, interesser tushetspliktreglene er et resultat av, kommer jeg tilbake til nedenfor 3.3.

3.2 Mindre perspektiv

Taushetsplikten isolert sett, har viktige funksjoner. Den er helt grunnleggende for å skape tillit mellom kunden og selskapet, noe som er en forutsetning for selve instituttet forsikring og for avtalen mellom dem. Kredittilsynet har uttalt at taushetsplikten blant annet har som formål ”å forhindre at kundeopplysninger misbrukes samt å ivareta det overordede hensyn til allmennhetens tillit til den enkelte institusjon, og finansmarkedet som helhet”.¹³ Kunden blir bedt om å utlevere en mengde sensitiv informasjon i forbindelse med tegning, men også ved skadeoppgjør. Dersom ikke kunden kan stole på selskapet og ha tillit til at denne informasjonen blir behandlet med den forsiktighet som kan kreves, vil det kunne få flere negative konsekvenser.

Ved tegning av forsikring kan dette få den konsekvensen at kunden ikke er interessert i å gi fra seg opplysninger i det hele tatt og dermed ikke vil være interessert i noe tilbud fra det aktuelle selskapet. Men det er ofte slik at praksis er forholdsvis lik fra selskap til selskap, slik at kunden i disse tilfellene vil kunne bli stående i en håpløs situasjon, særlig når det gjelder obligatoriske forsikringer. Konsekvensen kan videre bli at kunden ikke gir fra seg fullstendige og relevante opplysninger noe som igjen fører til at selskapet ikke blir i stand til å vurdere risikoen korrekt og om det ønsker å overta forsikringen.¹⁴

Dersom selskapet velger å inngå en avtale vil grunnlaget for avtalen kunne bli feil dersom selskapet bygger på ufullstendige og i verste fall uriktige opplysninger kunden har gitt. Dette kan igjen føre til at vilkårsfastsettelsen, premieberegningen og et eventuelt

¹² For mer om dette se Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s. 24

¹³ Kredittilsynets brev av 4. 3.2004 i forbindelse med SAS saken, som er nærmere omtalt i pkt. 6.4.2.2

¹⁴ Engh, Jone. *Forsikringsvirksomhetsloven Kommentarutgave*. 1. utg. Oslo, 2000, pkt. 4 s. 70

skadeoppgjør blir uriktig. I tillegg bryter kunden opplysningsplikten som han har etter Forsikringsavtaleloven § 4-1 (ved inngåelse og fornyelse av skadeforsikring), § 8-1 (ved skadeoppgjør), § 13-1 (ved inngåelse av personforsikring) og § 18-1 (ved erstatningsoppgjør) med de konsekvensene dette får.¹⁵ Med ”kunden” forstås i denne sammenheng både forsikringstaker, forsikrede og sikrede.

Fra forsikringsselskapets side kan taushetsplikten og det at det kan tilby et ellers godt personvern, bety et konkurransefortrinn, og i neste omgang være viktig sett fra en økonomisk synsvinkel.

3.3 Interessteorien

3.3.1 Presentasjon

Det er et politisk spørsmål, som må besvares på bakgrunn av generelle interesseavveininger, hvor grensene for personvernet og taushetsplikten skal gå på den ene siden, og for ytringsfrihet og utveksling av informasjon på den andre siden.

Interessteorien er en modell utviklet på 1970-tallet av Dag Blekeli og Knut S. Selmer som passer spesielt godt for rettslige analyser av personvernspørsmål¹⁶. Modellen tar sikte på å gi en oversikt over hvilke interesser som ligger bak personvernregler generelt uavhengig av sektor, og som det er viktig at personvernet ivaretar. Modellen er ikke ment å gi en uttømmende oppregning av alle relevante interesser. Etter som samfunnet og teknologien utvikler seg dukker det stadig opp nye trusler mot personvernet som utkrystalliserer andre interesser som bør vektlegges. Modellen har derfor i teorien også blitt karakterisert som en rettslig standard.¹⁷ Det ville sprengte denne oppgavens rammer å gå inn i hele teorien¹⁸ i

¹⁵Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1. utg. Oslo, 1998, s 26

¹⁶ Blekeli, Dag. *Data og Personvern*. Dag Blekeli og Knut S. Selmer. 1. utg. Oslo, 1977

¹⁷ Bygrave, Lee. (Reflections on the rationale for dataprotection laws), *25 years Anniversary Anthology, Bing and Torvund (eds)*, Lee A. Bygrave og Jens Petter Berg. 1. utg. Oslo, 1995

¹⁸ For mer om dette se Schartum, Dag Wiese. *Personvern i informasjonssamfunnet. En innføring i vern av personopplysninger*. Dag Wiese Schartum og Lee A. Bygrave. 1. utg. Oslo, 2004

detalj, men de viktigste hovedlinjene bør nevnes også her for å sette taushetsplikten inn den fullstendige sammenhengen som den er en del av.

Modellen tar for seg syv forskjellige ideelle interesser som representerer to forskjellige ståsteder; enkeltindividets interesse i å ha kontroll over sine opplysninger og fellesskapets interesse i å kunne føre en viss kontroll med borgerne. Enkeltindividets interesser, som også kan kalles de individuelle interessene, er som følger; innsyn, diskresjon, fullstendighet og privatlivets fred. De kollektive interessene er borgervennlig forvaltning, robust samfunn og begrenset overvåkning.

I forbindelse med denne teorien, eller rettslige standarden, må det presiseres at det ikke alltid er slik at alle de nevnte interessene er til stede samtidig. Teorien må tilpasses i det enkelte tilfellet. Når det gjelder de kollektive interessene spesielt, er disse først og fremst knyttet til offentlig databehandling. Disse interessene passer derfor ikke så godt inn i sammenheng med forsikringsselskapers taushetsplikt som jo regulerer selskapets informasjonsbehandling i forhold til den enkelte kunde individuelt sett.

Modellen sier i utgangspunktet ikke noe om de forskjellige personverninteressenes vekt i forhold til andre interesser, men dens formål er å anerkjenne eksistensen og viktigheten av personverninteressene.¹⁹

Dagens gjeldende regel om taushetsplikt i forsikringsvirksomhetsloven gir en reell beskyttelse av personvernet. Den er verken en generalklausul med vagt innhold eller en mer eller mindre tom rettspolitisk erklæring. Kunden gis et reelt vern mot at opplysninger og annen informasjon vedrørende ham selv og hans sak blir utvekslet til uvedkommende.

Regelen om taushetsplikt må likevel ikke bli altfor streng. Dersom den blir for streng vil den kunne få andre og mer negative konsekvenser enn den opprinnelig var ment å ha. Det

¹⁹ Schartum, Dag Wiese. *Personvern i informasjonssamfunnet. En innføring i vern av personopplysninger*. Dag Wiese Schartum og Lee A. Bygrave. 1. utg. Oslo, 2004, s. 36 flg

første som springer i øyet, og som de fleste kan slutte seg til, er at regelen i hvert fall ikke må bli så firkantet at man ikke blir i stand til å avsløre alvorlig kriminalitet. I forsikringssammenheng er det særlig aktuelt å nevne svindel og svik. Dette har støtte i forarbeidene der det heter at regelen om taushetsplikt ikke bør ”forhindre en slik praksis”.²⁰ Det er heller ikke heldig at selskaper innenfor samme konsern (blandet konsern) blir avskåret fra å samarbeide eller bruke hverandre som oppdragstakere der dette er hensiktsmessig. Videre kan det komme kunden til gode at selskapene får anledning til å utlevere opplysninger i forskningsøyemed, til statistisk bruk eller med formål om å få til en ensartet praksis.²¹

Nedenfor skal jeg kort forsøke å redegjøre for de ulike interessene som har kommet til uttrykk, og er med på å danne innholdet i, og rekkevidden av regelen om taushetsplikten i forsvl § 1-3. Disse interessene skal her ses i lys av interessemodellens individuelle interesser.

3.3.2 De individuelle interessene²²

Retten til *innsyn* og orientering er den første av de interessene det blir fokusert på i modellen. Denne interessen ligger som en forutsetning i bunnen, for at en person skal kunne ha mulighet til å ivareta sine personverninteresser overhodet. Dersom vedkommende ikke vet at det er innhentet opplysninger om ham eller hvilke opplysninger det eventuelt er snakk om, vil det bli umulig for ham å kunne kontrollere at opplysningene er fullstendige og korrekte, og at de ikke blir misbrukt.

Denne interessen inngår i det alminnelige personvernet som en forsikringskunde også skal være sikret. Kunden har innsynsrett i dokumenter og data som angår vedkommende etter

²⁰ NOU 1983:52 s 83

²¹ Engh, Jone. *Forsikringsvirksomhetsloven Kommentartutgave*. 1. utg. Oslo, 2000, s. 71

²² Johansen, Michal Wiik. *Personopplysningsloven Kommentartutgave*. Michal Wiik Johansen, Knut-Brede Kaspersen og Åste Marie Bergseng Skullerud. 1. utg. Oslo, 2001, s. 23 flg.

personopplysningsloven fra 2000. Men interessen er ikke kommet direkte til uttrykk i bestemmelsen om taushetsplikt og vil derfor ikke være den mest relevante i forhold til denne oppgavens problemstilling.

Det neste er retten til *diskresjon* og konfidensialitet. Kundens interesse i diskresjon rundt opplysninger av personlig karakter, er ofte stor. Behovet for kontroll med opplysninger om seg selv varierer likevel med graden av sensitivitet. Jo mer sensitive opplysningene er, jo større krav vil man oftest stille til en diskre behandling av informasjonen. Men dette kan igjen variere fra person til person. Noen har en lavere terskel, andre har en høyere terskel for hva de regner som sensitiv informasjon.

I forhold til taushetspliktregele i forsvl som denne oppgaven angår, er det tydelig at denne interessen har fått gjennomslag og er med på å forme regelen. Selskapet er underlagt taushetsplikt slik at kunden skal kunne vite at informasjonen han har utlevert til dem blir værende der, og ikke utlevert til andre. Diskresjon fungerer altså som en faktor som begrenser andre aktuelle beslutningstakers tilgang til opplysningene. I forbindelse med livsforsikring spesielt, hvor graden av sensitive opplysninger er ekstra høy, er interessen i diskresjon spesielt viktig ettersom skadevirkningene ved at slik informasjon blir misbrukt kan være ekstra store.

I nær sammenheng med sistnevnte interesse kommer retten til å være i fred for andre – *privatlivets fred*. Disse interessene henger tett sammen fordi det forutsettes at dersom man skal kunne få ha sitt privatliv, sin husstand og sin ellers private sfære i fred så må det være adgang til å ha kontroll over ens private opplysninger. Det må få være opptil hver enkelt å foreta seg det man ønsker innenfor den private sfæren uten at dette blir meddelt uvedkommende og i forlengelsen av dette er det viktig at kunden har kontroll med hvem som behandler de opplysningene som vedgår ens private sfære.

Denne interessen har fått gjennomslag på linje med retten til diskresjon, og de overlapper hverandre mer eller mindre.

Som tidligere nevnt i kapittel 3.2 er det viktig at opplysningene som meddeles selskapet er relevante, korrekte og fullstendige. Den siste av de individuelle interessene dreier seg om nettopp dette; interessen i *fullstendighet*. Kunden har stor interesse i at de avgjørelsene som blir tatt av forsikringsselskapet er riktige. De avgjørelsene og de beslutningene et forsikringsselskap har myndighet til å fatte kan være av svært stor betydning og av svært alvorlig karakter i forhold til kunden. For at ikke selskapet skal gjøre feilvurderinger er det avhengig av at det har mottatt relevant og fullstendig informasjon. Dette forutsetter igjen et godt tillitsforhold og fortrolighet mellom selskapet og kunden, slik at alle relevante fakta kommer på bordet. Taushetsplikten er en av flere faktorer som bidrar til å skape tillit og fortrolighet.

Interessen i fullstendighet og riktige avgjørelser skaper behov for tillit. Taushetsplikten bidrar sterkt til å øke tilliten kunden må ha til selskapet. På denne måten er det en sammenheng mellom den individuelle interessen i fullstendighet og taushetspliktbestemmelsen i forsvl § 1-3. Det er en klar og viktig sammenheng her som illustreres ved å knytte disse trådene sammen. Det må likevel presiseres at denne interessen ikke er den mest fremtredende i denne sammenhengen.

3.4 Interesseavveining

Den rettspolitiske vektleggingen av de ulike personverninteressene i interessemodellen vil kunne variere ettersom hvilket fokus man velger å ha. Det har senere, etter interessemodellen, blitt utviklet en teori om hvordan man får frem de ulike sidene ved personvernet. Dette fungerer som et hjelpemiddel til å få løftet frem hva som er viktigst å vektlegge når en beslutning skal tas eller en regel skal utformes. Skauge-utvalget lanserte denne teorien i 1997.²³

De tre ulike måtene å se på personvernet er det integritetsfokuserte, det maktfokuserte og det beslutningsfokuserte personvernet. Denne formuleringen av tre ulike fokus innebærer

²³ Skauge-utvalget NOU 1997:19, s. 21 flg

ikke en tredeling av personvernet, men det gir et bilde på hvor sammensatt personvernet er og det gir anledning til å se alle relevante, men ulike sider ved det.

Det *integritetsfokuserte personvernet*²⁴ fremhever viktigheten av å beskytte den private sfære og personlige integritet. Ved å vise til det som er sagt over om vektleggingen av kundens rett til diskresjon og et beskyttet privatliv, ser vi at lovgiver har hatt et sterkt integritetsrettet fokus i lovgivningsarbeidet og utformet regelen som et resultat av dette.

Det *maktfokuserte personvernet*²⁵ fremhever viktigheten av å utligne maktforholdet mellom ulike grupper i samfunnet. Et forsikringsselskap vil kunne få et betydelig maktovertak i forhold til kunden dersom det ikke fantes noen restriksjoner som angikk deres behandling av de personopplysningene de registrerer. Det er tydelig at også dette har vært et fokus i lovgivningsarbeidet. Som overnevnt fungerer kravet om diskresjon som en faktor som begrenser faren for at uvedkommende får tilgang på opplysningene. På denne måten reduseres en evt. skjevhet i maktforholdet mellom selskap og kunde til et minimum.

Det *beslutningsfokuserte personvernet*²⁶ kjennetegnes ved at det fokuseres på viktigheten av at de beslutninger som tas er korrekte. En korrekt avgjørelse er selvsagt også viktig i forsikringssammenheng og forutsetter at man bygger på relevante, korrekte og fullstendige opplysninger noe som igjen forutsetter et godt tillitsforhold. Som overnevnt er taushetsplikten og diskresjon med på å skape den nødvendige tilliten og dermed kan man si at lovgiver også har hatt et slikt fokus i lovgivningsarbeidet.

Oppi alt dette er det viktig å huske på at personverninteresser ikke er de eneste interessene som eksisterer og må vektlegges. Lovgiver må også avveie disse mot andre viktige interesser og hensyn som økonomiske og kommersielle hensyn, forbrukerhensyn, interessen i å bekjempe kriminalitet etc. Vi ser likevel at personvern hensynet står sterkt.

²⁴ NOU 2000:23 s 26

²⁵ l.c

²⁶ l.c

4 TAUSHETSPLIKTENS Plass I RETTSYSTEMET

Det finnes ingen lov som regulerer taushetsplikten på generelt grunnlag, på tvers av alle fagfelt og sektorer. Det ville være lite hensiktsmessig med en slik ordning. Et slikt system ville tvunget lovgiver til å formulere regler som kanskje ikke kunne dekket alle aktuelle områder og situasjoner, og reglene ville med stor sannsynlighet få utslag de ikke var tiltenkt å ha.

Det systemet lovgiver har valgt innebærer regulering av taushetsplikten direkte for de forskjellige områdene. Det er dermed tatt inn bestemmelser i de ulike lovene som regulerer taushetsplikten på det enkelte området. På denne måten er det lettere å oppnå de nyansene som er viktig å få frem akkurat her og dermed tilpasse regelen bedre etter sitt formål.

Taushetsplikten for forsikringsselskapene er nå eksplisitt regulert i den gjeldende forsikringsvirksomhetsloven fra 1988. Loven inneholder delvis offentligrettslige regler som sier noe om forholdet mellom det offentlige og private (og også forholdet mellom offentlige organer), og delvis privatrettslige regler som sier noe om forholdet private imellom.²⁷ De selskapsrettslige reglene i lovens del II er av privatrettslig karakter mens resten av loven for det meste regnes som offentligrettslig ettersom det her gis rammer for, og reguleringer av de private selskaperes virksomhet samt forvaltnings- og strafferettslige regler. Lovens § 1-3 er en slik offentligrettslig regulering av forsikringsselskapets virksomhet. Selskapet (det private) blir av lovgiver (det offentlige) underlagt taushetsplikt fordi lovgiver har funnet personvern interessen så vidt tungtveiende at den bør forankres i lovtekst.

²⁷ Engh, Jone. *Forsikringsvirksomhetsloven Kommentartutgave*. 1. utg. Oslo, 2000, pkt. 3 s 30

DEL II

5 FORSIKRINGSVIRKSOMHETSLOVEN § 1-3

5.1 Bestemmelsens ordlyd

”Ansatte og tillitsvalgte i et forsikringsselskap har taushetsplikt med hensyn til opplysninger de får om andres forretningsmessige eller private forhold, med mindre de etter lov har plikt til å gi opplysninger. Tilsvarende gjelder andre som utfører oppdrag for forsikringsselskapet.

Taushetsplikten etter første ledd er ikke til hinder for at styret eller noen som har fullmakt fra styret gir andre kredittinstitusjoner opplysninger selskapet har mottatt i egenskap av kredittinstitusjon. Tilsvarende gjelder meddelelse av helse- og skadeopplysninger til annet forsikringsselskap, med mindre begrensninger i opplysningsadgangen fastsettes av Kongen.”

5.2 Generelt

Den taushetsplikten som i dag gjelder etter § 1-3 er i hovedsak en kodifisering av tidligere gjeldende rett.²⁸ Også før loven av 1988 fulgte forsikringsbransjen en fast praksis og håndhevet prinsippet om taushet, men det fantes ingen taushetspliktbestemmelse i loven av 1911. Kodifiseringen innebar dermed en lovfesting og nedtegning av den taushetsplikten som allerede gjaldt. Dette har dermed ikke medført de store endringene i praksis.

Første ledd angir hovedregelen om taushetsplikten og ett av de lovfestede unntakene. Annet ledd inneholder ytterligere to unntak til regelen i første ledd. Det følger klart og tydelig av

²⁸ NOU 1983:52 s 83

forarbeidene at dersom den som selv har krav på taushet samtykker, fritas selskapet for taushetsplikten.²⁹ På bakgrunn av dette kan man kanskje si at regelen ikke er tvingende. Man kan uansett slå fast at taushetsplikten ikke vil rekke så langt som det som framgår av lovtekstens ordlyd. Alt dette vil bli nærmere behandlet lenger ute i oppgaven.

6 TAUSHETSPLIKTENS REKKEVIDDE ETTER FØRSTE LEDD

Det materielle innholdet av forsvl § 1-3 første ledd er gjenstand for drøftelse i dette kapittelet. Herunder følger en gjennomgang av den aktuelle personkretsen hvis taushetsplikten påhviler (se 6.1), betydningen av taushetsplikten (se 6.2), spørsmålet om hvem taushetsplikten gjelder overfor (se 6.3), hvilke opplysninger som er taushetsbelagte (se 6.4) og til sist unntaket for lovpålagt opplysningsplikt som følger av første ledd. Flere av de aktuelle spørsmålene som berøres har sammenheng med flere av punktene og kunne like gjerne vært diskutert under andre overskrifter enn der de er plassert. Plasseringen av spørsmålene er et resultat av et bevisst valg.

6.1 Taushetspliktbestemmelsens personkrets

Forsikringsselskapet er en juridisk person som ikke kan snakke eller handle for seg selv. Det er altså til enhver tid fysiske personer som handler på vegne av selskapet. Bestemmelsen gjelder for fysiske personer med tre forskjellige typer relasjoner til selskapet. Den retter seg mot ”ansatte”, ”tillitsvalgte” og ”andre” som utfører oppdrag for forsikringsselskapet. Plikten gjelder likt for alle tre gruppene og den er ikke avhengig av hvor stor vedkommendes innflytelse er i selskapet, den gjelder med andre ord også for kantinepersonalet, resepsjonistene etc.

²⁹ Ot prp nr 42 1986-1987 s. 96 siste avsnitt

Videre hevder Eilertsen³⁰ at det er et vilkår for at vedkommende blir underlagt taushetsplikt at informasjonen har kommet til hans eller hennes kunnskap i forbindelse med at vedkommende har representert selskapet. Dette kan det se ut til at det er en viss uenighet om, i hvertfall i teorien. Engh³¹ mener på sin side at det ikke er så sikkert at opplysninger mottatt tilfeldig, i fritiden eller på annen måte utenom stillings medfør, er unntatt taushetsplikt. Dog presiserer han at det foreløpig er noe usikkert.

Jeg antar at man i utgangspunktet ikke kan holdes ansvarlig dersom man har fått kunnskap om opplysninger i en totalt annen sammenheng enn når man representerer selskapet. Dersom f. eks en ansatt i et forsikringsselskap fikk sensitive forsikringsrelevante opplysninger nærmest servert i fanget, ville det utvidet hans ansvar i forhold til den profesjonelle taushetsplikten dramatisk. Han ville på denne måten blitt nødt til å blande arbeid og privatliv på en måte som vil kunne føles tyngende og kanskje utilbørlig. Dette syn går også frem av kommentarene til § 15 i kommentarutgaven til finansieringsvirksomhetsloven. Som eksempel nevnes det der at informasjon man har fått via radio eller andre steder der opplysningene er allment tilgjengelige, ikke er å regne som taushetsbelagte opplysninger.³² Videre kan man tenke seg tilfeller som at man får informasjonen fortalt i et selskap eller man overhører noe på butikken. Slike situasjoner ville i det minste skape et dilemma for selskapets representant.

Men på den annen side kan man kanskje si at dette ikke vil være et særlig praktisk problem. Den sjeldne gangen det skjer vil det antakeligvis ikke være spesielt problematisk for den ansatte å huske på den plikt til å forholde seg taus som følger med jobben, selv om dette er en privat sammenheng. En normal person utrustet med en viss moral og samvittighet ville her tenke på bakgrunnen for taushetsplikten og hensynet til kunden vil veie tyngre enn ønsket om å sladre.

³⁰ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s. 52

³¹ Engh, Jone. *Forsikringsvirksomhetsloven Kommentarutgave*. 1. utg. Oslo, 2000, s. 77 pkt 17

³² Melsom, Per. *Finansieringsvirksomhetsloven. Kommentarutgave*. Per Melsom og Sven Iver Steen. 1. utg. Oslo, 1984, s. 144 pkt. 2

6.1.1 "Ansatte"

Med ansatt menes en person som står i et direkte ansettelsesforhold til selskapet i arbeidsrettlig sammenheng. Dette innebærer både heltids-, deltidsansatte og vikarer (innleid fra f. eks et vikarbyrå).³³ Dette følger av den naturlige språkforståelsen av lovens ordlyd.

6.1.2 "Tillitsvalgte"

Taushetsplikten omfatter også valgte representanter, herunder både medlemmer og varamedlemmer, i alle styrer, komiteer, organer, verv osv. Dette gjelder ikke bare på sentralt nivå, men også på lokalt plan. Det er ikke et krav at vedkommende tillitsvalgt også er "ansatt" i arbeidsrettslig sammenheng, slik som gruppen beskrevet ovenfor. Det er nok at vedkommende er formelt valgt inn i de ulike organene, noe som på den annen side unntar aksjonærer og generalforsamling fra taushetsplikt³⁴. Her må det likevel gjøres unntak for de medlemmene av generalforsamlingen som er underlagt taushetsplikt på annet grunnlag.

Grunnen til at tillitsvalgte er underlagt den samme taushetsplikten som de ansatte, er at det ikke er noen mindre grunn til at disse bevarer taushet om de opplysningene de får kjennskap til i vervets medfør. Behovet for taushetsplikten er like stort om det er denne gruppen personer som sitter med informasjonen.

6.1.3 "Andre"

I bestemmelsens 1 ledd, 2 punktum pålegges taushetsplikten også "andre som utfører oppdrag for forsikringsselskapet". Med dette forutsetter lovgiver at det er en adgang for forsikringsselskapene til å sette bort diverse oppdrag til eksterne oppdragstakere, uten å måtte innhente samtykke fra kunden for å kunne utlevere de nødvendige opplysninger i den

³³ Engh, Jone. *Forsikringsvirksomhetsloven Kommentartutgave*. 1. utg. Oslo, 2000, s. 76 pkt. 11 og Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s. 53 pkt. 4.2

³⁴ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s. 54 pkt 4.3

forbindelse. Dette er også slått fast gjennom Kredittilsynets praksis³⁵, og har videre fått tilslutning fra Finansdepartementet.³⁶

Det kan lettere oppstå tvilsspørsmål om hvem som inngår i denne gruppen i forhold til de andre gruppene. Spørsmålet vil her være hvorvidt noe er å regne som et ”oppdrag” og videre om vedkommende kan regnes for å være en oppdragstaker. Oppdragstakeren må ha en kontraktsmessig tilknytning til selskapet og det må være selskapet som inngår avtalen med den aktuelle oppdragstakeren. Dersom det er kunden selv eller andre, som inngår avtalen har ikke oppdragstakeren taushetsplikt.³⁷

De gruppene som utvilsomt kommer inn under denne betegnelsen er takstmenn, skadesaneringsfolk, advokater, revisorer, leger, konsulenter og skadeoppgjørsselskaper. Taushetsplikten gjelder enten det er snakk om fysiske eller juridiske personer, og den gjelder likefullt for de som er ansatt hos oppdragstakeren.³⁸ Flere av disse oppdragstakerne, bl.a. revisorer, leger og advokater, er underlagt regler om taushetsplikt i særlovgivningen. Spørsmålet i denne forbindelse er hvilken av de to bestemmelsene av samme rang som skal gjelde for den enkelte oppdragstaker, forsvl § 1-3 eller særlovgivningen.

Både loven og forarbeidene er tause når det gjelder dette spørsmålet. Engh berører bare problemet så vidt i kommentarutgaven til forsikringsvirksomhetsloven og sier her at særlovgivningen også vil kunne medføre taushetsplikt i forhold til de opplysningene som forsvl § 1-3 pålegger taushetsplikt om. På dette punkt vil særlovgivningen ”supplere” § 1-3.³⁹ Men i de tilfellene særlovgivningen ikke gir beskyttelse i forhold til de samme opplysningene forsvl omfatter, hva da? Det kan bl.a. forekomme at de forskjellige

³⁵ Brev av 26. juni 1996, sak 95/6512

³⁶ Sak 95/7110

³⁷ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, nederst s. 56 flg

³⁸ Melsom, Per. *Finansieringsvirksomhetsloven. Kommentartutgave*. Per Melsom og Sven Iver Steen. 1. utg. Oslo, 1984, s 148 pkt 7

³⁹ Engh, Jone. *Forsikringsvirksomhetsloven Kommentartutgave*. 1. utg. Oslo, 2000, s. 74 pkt 13

særreglene kun gir beskyttelse for oppdragsgiveren (les forsikringsselskapet) og ikke for forsikringskunden.

Som sagt gir verken lovteksten, forarbeidene eller litteraturen noen løsning på dette. Uten å behøve og gå inn i detaljene rundt rekkevidden av de forskjellige særreglene, bør man legge til grunn at det er den reglen som gir det beste vernet for kunden som må gjelde i det enkelte tilfellet. Den regelen som gir den mest omfattende taushetsplikten må gå foran den andre. Dersom de forskjellige regelsettene gir mer eller mindre ulik beskyttelse, gjelder de så langt de passer, dog slik at forsikringskunden i det minste får det vernet forsvl § 1-3 gir krav på.

Også her er bakgrunnen for at det er det best mulige personvernet som må gjelde, at behovet for taushetsplikten ikke er noe mindre for de opplysninger denne gruppen kan komme i besittelse av, enn for ansatte og/eller tillitsvalgte. For spesielt leger og advokater kan det tvert imot ofte være slik at de får tilgang på langt mer sensitive opplysninger enn de fleste ansatte og tillitsvalgte. Det skal ikke gå utover kunden at selskapet velger å benytte oppdragstakere.

For oversiktens del velger jeg å behandle følgende spørsmål om det må settes grenser for adgangen til å utlevere taushetsbelagte opplysninger til oppdragstakere, under dette punktet. Dette er egentlig et spørsmål om *hvem* taushetsplikten gjelder *overfor*, som blir behandlet i sin helhet nedenfor under pkt. 6.3, og ikke et spørsmål om hvilke grupper av personer som er *underlagt taushetsplikten*, som dette punktet dreier seg om. Jeg finner det likevel riktig for sammenhengen i dette punktet, og oversikten å plassere spørsmålet her.

Både loven og forarbeidene er tause angående dette. Utfra en antitetisk tolkning kunne man dermed sluttet av dette at det er fritt frem til å utlevere opplysninger, uten noen begrensninger i det hele tatt. Reelle hensyn taler imidlertid for at det bør gå en grense et sted for hva som kan og bør utleveres av opplysninger. Disse reelle hensynene, som respekten for den private sfære og personlige integritet herunder krav til forsvarlig

behandling av personopplysninger, og formålet med å benytte oppdragstakere som jo er økt effektivitet og hensiktsmessighet, tilsier at det bør gå en slik grense. Det vil etter dette ikke være urimelig å sette denne grensen ved informasjon som er *nødvendig* for å kunne utføre oppdraget tilfredsstillende og effektivt.

Ved en slik grenseoppgang faller utveksling av informasjon som har karakter av ren sladder, klart utenfor det som er tillatt å utlevere. Videre faller også informasjon som er unødvendig og overflødig i forbindelse med den aktuelle saksbehandlingen, utenfor det tillatte. Utlevering av informasjon må altså begrenses til et minimum ut fra et såkalt ”need to know” prinsipp noe som har fått tilslutning fra Kredittilsynet⁴⁰ og også er anerkjent i teorien⁴¹.

Denne grensen er bl.a. begrunnet med at informasjonen er av privat karakter og slik type informasjon skal ikke tilflyte uvedkommende av respekt for privatlivets fred. I forlengelsen av dette følger ønsket om å minske faren for at opplysninger vedrørende enkeltpersoner skal komme på avveie og i verste fall bli misbrukt. Det er klart at jo flere personer som blir innvidd i opplysningene, jo vanskeligere er det å ivareta de krav til forsvarlig oppbevaring og behandling av opplysningene, som stilles. Her ser vi igjen et tydelig eksempel på at verdier fra det integritetsfokuserte personvernet og de individuelle interessene diskresjon og beskyttelse av privatlivets fred, slår igjennom (se ovenfor pkt. 3.4).

Når dette er sagt må likevel verdien av å kunne benytte oppdragstakere understrekes. Adgangen til å utlevere informasjon må ikke bli så snever at det ikke blir praktisk mulig for selskapet å sette ut de deler av virksomheten som er hensiktsmessig, fornuftig og ønskelig. Hvor grensen går i det enkelte tilfellet, må avgjøres utfra en konkret vurdering.

⁴⁰ Brev av 1 des. 1997, sak 97/265

⁴¹ Engh, Jone. *Forsikringsvirksomhetsloven Kommentartutgave*. 1. utg. Oslo, 2000, s. 75 pkt 15 og Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s 56

6.2 Betydningen av taushetsplikt

Den omtalte personkretsen har altså ”taushetsplikt” i forhold til en viss type informasjon. For det første ligger det i dette et krav om totalt hemmelighold av disse opplysningene. Man har etter en naturlig språkforståelse av lovens ordlyd, altså en plikt til å forholde seg taus om disse forhold dersom man blir spurt eller oppfordret til å gi de ut.

Selv om det ikke går frem av ordlyden, kan det for det andre argumenteres for et krav til at man må ta aktive grep for å hindre at omverdenen får tilgang til opplysningene selv om man ikke får et direkte spørsmål om å utlevere opplysninger.⁴² Det er ikke godt nok bare å forholde seg taus på forespørsel dersom opplysningene ligger lett tilgjengelig for hvem som helst likevel. Da får ikke taushetsplikten noen reell betydning og den blir mer eller mindre uthullet.

Disse aktive tiltakene blir av Engh i kommentarutgaven til forsikringsvirksomhetsloven klassifisert i tre grupper; administrative, fysiske og EDB-tekniske sikkerhetstiltak.⁴³ Hvilke tiltak som er mest hensiktsmessig å iverksette i de enkelte tilfellene, vil variere. Dette må bero på en konkret bedømming. Men formålet er det samme uansett – hindre uvedkommende i å få innsyn – og en aktsom og forsvarlig behandling av opplysningene gjelder generelt på alle områder.

Konkrete og aktive tiltak er gitt i flere rundskriv og retningslinjer utarbeidet av både Kredittilsynet og Datatilsynet.⁴⁴ Dette er med på å manifestere regelen om aktive tiltak. Tiltakene innebærer bl.a. krav om at det må bli opprettet tilfredsstillende og forsvarlige rutiner for databehandlingen, nedlåsing av dokumenter, passordbeskyttelse og lignende.

⁴² Engh, Jone. *Forsikringsvirksomhetsloven Kommentarutgave*. 1. utg. Oslo, 2000, s. 77 pkt 16

⁴³ l.c

⁴⁴ Se bl.a. Kredittilsynets rundskriv 5/96 av 19. januar 1996, 39/95 av 21. november 1995 og Datatilsynets retningslinjer 1. juli 1998.

Til sist må det nevnes at taushetsplikten også innebærer at de gruppene personer som har adgang til de taushetsbelagte opplysningene ikke selv utnytter opplysningene til egen eller andres vinning eller virksomhet.⁴⁵

6.3 Hvem gjelder taushetsplikten overfor?

6.3.1 Hovedregel

Lovteksten sier ikke noe eksplisitt om hvem man har taushetsplikt overfor. Det gjør heller ikke forarbeidene. Disse kildene slår bare fast at det foreligger en taushetsplikt og i hvilke tilfeller det kan gjøres unntak fra dette.

Drøftelser rundt dette spørsmålet vil lett kunne skli over i drøftelser som berører hva slags opplysninger som er taushetsbelagte, se 6.4. Jeg velger derfor å korte ned dette punktet dersom det er fare for unødig dobbeltbehandling, og heller utfylle punktet om opplysninger nedenfor.

Som sagt er ordlyden i forsvl § 1-3 taus om dette, men grovt og upresist kan det innledes med å si at taushetsplikten gjelder overfor uvedkommende. Dette er et begrep som er brukt i taushetspliktbestemmelsen i bl.a. eiendomsmeglingsloven § 5-1, og det er et godt uttrykk å bruke som utgangspunkt for drøftelsen. Etter en ren språkfortolkning av dette ordet utleder man at taushetsplikten gjelder overfor personer som opplysningene ikke vedgår. Dette er selve essensen i behovet for taushetsplikt henvist til det som tidligere er sagt om hensynene og interessene bak taushetsplikten, men det angir en altfor unyansert krets av de personene som ikke skal ha tilgang til disse opplysningene.

Det vil f. eks forekomme at noen vil føle eller mene at informasjon angår (eller vedgår) dem på et vis, men at de likevel er avskåret fra å ta del i den etter gjeldende rett. Dette gjelder bl.a. barn, ektefelle, eller andre familiemedlemmer. Det opphever på ingen måte selskapets taushetsplikt at vedkommende står kunden personlig nær. Videre kan det dreie

⁴⁵ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s. 73 pkt 5.2.2

seg om suksessorer som er interessert i å vite noe om forhistorien til det de har kjøpt. Det kan f. eks være noen som har kjøpt en bruktbil og ønsker å vite hvorvidt denne bilen har hatt skader tidligere og hvor store skadene evt. var.

Selskapet har også i utgangspunktet taushetsplikt overfor politi, påtalemyndighet og annen offentlig myndighet. Når det gjelder politi og påtalemyndighet kan de på bakgrunn av straffeprosessuelle regler kreve å få utlevert taushetsbelagte opplysninger dersom dette er påkrevet i forbindelse med etterforskning eller rettssak.⁴⁶ Videre mener Eilertsen at selskapet har adgang til å legge frem alle relevante opplysninger i forbindelse med etterforskningen (også taushetsbelagte opplysninger), dersom selskapet selv er fornærmet i en sak mot kunden. Dette kan gjelde saker om svik, svindel osv.⁴⁷

Taushetsplikten gjelder også overfor personer som selv er underlagt taushetsplikt med hjemmel i annen særlovgivning, dersom de ikke representerer eller kan likestilles med kunden. Selv om f. eks advokater er underlagt en streng generell taushetsplikt i forbindelse med sin profesjon, kan de ikke på dette grunnlaget alene få utlevert taushetsbelagte opplysninger i forbindelse med en sak de ikke har noe med. Dette er slått fast av Kredittilsynet i brev 21.9.94 (sak 94/3761). Selv om denne saken gjaldt taushetsplikten etter finansvl § 3-14 er den av betydning for vårt tilfelle jf. det som er sagt over om forholdet mellom taushetsplikten etter forsvl og finansvl.

Taushetsplikten gjelder like sterkt overfor aksjonærer og generalforsamling som ikke inngår i gruppene som har taushetsplikt (jf. drøftelsen i pkt.6.1.2).

6.3.2 Personer taushetsplikten ikke gjelder overfor

Det blir naturlig å starte med det opplagte som er kunden selv eller med andre ord; den som har krav på taushet. Det er ikke nødvendig å argumentere for hvorfor forsikringskunden selv må få utlevert opplysninger som angår ham selv eller en sak han er involvert i, dersom

⁴⁶ Straffeprosesslovens kap 15 og 16

⁴⁷ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s. 139 flg

han ønsker det. Det må her nevnes at det kan dukke opp særegne spørsmål i forbindelse med kollektive forsikringer der kunden og forsikrede/sikrede er to forskjellige personer. Ofte vil forsikrede/sikrede ha stor interesse i å få adgang til opplysninger som angår vedkommende selv, til tross for at han/hun ikke er kunde i denne forstand. Dette behandles nærmere under pkt. 6.4.2.2.

Ei heller overfor person utstyrt med fullmakt til å handle på vegne av kunden, en advokat e.l., har selskapet taushetsplikt. Her må det imidlertid være på det rene at uleveringen av opplysninger ikke går lenger enn hva fullmakten gir anledning til.⁴⁸ Jeg kommer tilbake til fullmakt/samtykke senere i kapittel 8.

Innad i selskapet gjelder det som et utgangspunkt ikke noen taushetsplikt. Begrunnelsen for dette kan vanskelig utledes av selve ordlyden. Den gir tvert imot indikasjoner på at taushetsplikten burde gjelde også her. Men om man igjen tar utgangspunkt i at taushetsplikten gjelder overfor uvedkommende, slik jeg var inne på i begynnelsen av pkt. 6.3, vil det stå som rimelig klart at kolleger innad i et forsikringsselskap ikke er uvedkommende hva angår den saken som selskapet behandler. Dette følger av sakens natur.

Det er klart at det ville være svært vanskelig å drive et forsikringsselskap forsvarlig og effektivt dersom kollegaer, som jo er underlagt den samme taushetsplikten, ikke skulle kunne diskutere problemer og løsninger seg imellom, eller rapportere saker oppover eller nedover i systemet. Reelle hensyn taler for at det må være adgang til dette ettersom opplysningene, forutsetningsvis, blir værende dem i mellom. Herunder kommer at også tillitsvalgte og andre som utfører oppdrag på vegne av selskapet, har adgang til å utveksle informasjon seg imellom eller med forsikringsselskapet. Ergo gjelder taushetsplikten ikke overfor disse gruppene (viser for øvrig til det som er sagt i pkt.6.1.2 og 6.1.3).

⁴⁸ Engh, Jone. *Forsikringsvirksomhetsloven Kommentartutgave*. 1. utg. Oslo, 2000, s. 77 pkt. 18

Når det gjelder grensene for utveksling av informasjon innad i selskapet er lovteksten og forarbeidene tause også her. Det hevdes igjen at det kun bør utveksles den nødvendige mengde og type informasjon mellom de personene som har noe med saksbehandlingen av den aktuelle saken å gjøre. Det gjelder altså et ”need to know” prinsipp også her.⁴⁹ Dette for å holde utvekslingen av informasjon nede på et minimum. I denne forbindelse viser jeg til det som er sagt tidligere i avhandlingen om dette prinsippet, og de reelle hensynene og interessene som ligger til grunn for det i pkt. 6.1.3.

Selskapets kontrollkomite har også fullt innsyn jf. forsikringsvirksomhetslovens § 5-6, ettersom dennes oppgave er å ”føre tilsyn med forsikringsselskapets virksomhet”. Kontrollkomiteens medlemmer er samtidig tillitsvalgte slik at innsynsrett også følger av adgangen til å utveksle opplysninger innad i selskapet jf. det som er sagt ovenfor om dette.

Det finnes flere enn de mest praktiske tilfellene som allerede er nevnt, der forsvl § 1-3 ikke er til hinder for utlevering av opplysninger. At taushetsplikten viker tilbake for lovbestemt opplysningsplikt følger av lovens ordlyd og dette unntaket blir behandlet nærmere i kapittel. 6.5.

Avslutningsvis kan det være på sin plass å understreke at det at man ikke er underlagt taushetsplikt overfor noen ikke innebærer det samme som at man har opplysningsplikt overfor dem. Dette er ikke to sider av samme sak. Det er stor forskjell på disse to tingene.

6.3.3 Særlig om blandet konsern⁵⁰

I denne sammenhengen kan det være nyttig og praktisk å se litt på situasjonen når det gjelder blandet konsern og grensene for utveksling av taushetsbelagt informasjon disse selskapene imellom. Det ble gjennom lovendringer på 90-tallet åpnet for disse

⁴⁹ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s. 170 flg. Engh, Jone. *Forsikringsvirksomhetsloven Kommentartutgave*. 1. utg. Oslo, 2000, s. 79 flg. pkt 20

⁵⁰ Viser til det som er sagt om blandede konsern i kapittelet om presiseringer og avgrensninger, pkt 1.2

strukturendringene i forsikrings- og finansnæringen og dermed ble det duket for nye praktiske problemstillinger i forhold til personvern og adgang til informasjonsutveksling.

Selskaper som inngår i et slikt konsern kan ikke anses for å være *ett* selskap. Det er derfor ikke anledning til å omgå taushetspliktregelen ved å si at det ikke gjelder noen taushetsplikt innad i et konsern på linje med innad i et selskap (se overfor i pkt. 6.3.2). Dette fordi det fortsatt er tale om flere separate selskaper der taushetsplikten påhviler hvert enkelt selskap, selv om de alle inngår i ett og samme konsern.⁵¹ Men det er naturlig at selskapene har et ønske om å kunne utveksle en viss mengde informasjon og å dra nytte av at de er i samme konsern, for å få ”hjulene” til å gå best mulig.

Verken forsikringsvirksomhetsloven eller forarbeidene sier noe om dette temaet. Det er heller ikke så rart ettersom dette er problemstillinger som har kommet til etter at loven selv kom i stand. Lovteksten og forarbeidene til lovendringen er like tause. Dette sammenholdt med det som er sagt i avsnittet over om at det til tross for konserndannelsen er snakk om enkeltstående selskap, danner det klare utgangspunkt om at det gjelder den samme taushetsplikten innenfor et konsern som mellom selskaper ellers. Bakgrunnen for dette er at hensynene og interessene som taler for diskresjon, et beskyttet privatliv og vern av personverninteresser generelt, taler for et restriktivt utgangspunkt.

Det er imidlertid flere momenter som taler for at det bør åpnes opp for en viss adgang til å utveksle opplysninger. Formålet med lovendringen, som var å øke konkurransen i finansnæringen, er det ene.⁵² Bedre og mer effektiv produktutvikling vil øke konkurransen og denne prosessen ville vært langt enklere dersom det var muligheter for å bruke opplysninger som befinner seg flere steder innad i konsernet.

⁵¹ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s. 164 pkt. 5.6.1.1

⁵² Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personregisterlovgivning som ramme for forsikringsselskaperes virksomhet*. I: Norsk forsikringsjuridisk forenings publikasjoner nr. 72, 1997 s. 8 pkt 5 flg

Videre er det flere reelle hensyn som taler for en oppmykning av taushetsplikten i disse tilfellene. Når produktene først er utviklet vil det kunne bli lettere å få dem solgt og man ville kunne nå ut til en større kundegruppe dersom man fikk benytte seg av opplysninger fra andre selskaper i konsernet. Det er også vanskelig å tenke seg hvordan det praktisk skal være mulig å beholde helt "vanntette skott" selskapene imellom. Det er f. eks vanlig i selskapskonglomerater som dette, at en kundebehandler sitter med informasjon om kunder i forbindelse med både ulike forsikringsprodukter og bankprodukter. Hvordan skal man hindre at kundebehandleren viderefører og utveksler opplysninger fra ett område, bevisst eller ubevisst, i forbindelse med behandling av sak på et annet område som involverer andre medarbeidere?

Finanskonsernene har vært opptatt av å få opprette sentrale kunderegister, som grunnlag for felles database for alle selskapene. Dette har vist seg å være et av de mest sentrale forhold i tilknytning til taushetsplikten og blandede konsern.⁵³ Ettersom hovedregelen er at det foreligger taushetsplikt mellom selskapene krever dette som utgangspunkt et særskilt grunnlag. Disse grunnlagene kan være unntak som følger av loven eller samtykke/fullmakt.

Det må uansett ligge en konsesjon fra Datatilsynet i bunnen for at selskapet i det hele tatt kan opprette slike register. Datatilsynets konsesjon kan aldri oppheve særlovgivningens taushetspliktregel. Spørsmålet i denne sammenhengen blir derfor hvilke opplysninger det likevel kan opprettes register over til tross for hovedregelen om taushetsplikt, begrunnet i formålsbetraktningene knyttet til lovendringen og reelle hensyn.

CBK-saken fra 1995 gjaldt akkurat dette spørsmålet der Justisdepartementet konkret vurderte om spesifikke opplysninger var å anse som taushetsbelagte i forhold til forsvl § 1-3. På denne måten ble det gått opp en grense for hva som kunne registreres i et felles register og ikke, på tross av hovedregelen om taushetsplikt. Av dette følger det at det kun er

⁵³ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personregisterlovgivning som ramme for forsikringsselskaperes virksomhet*. I: Norsk forsikringsjuridisk forenings publikasjoner nr. 72, 1997, s. 6

visse konkrete opplysninger som kan utveksles, alt annet er taushetsbelagt mellom selskapene innad i et konsern også.

Kort fortalt gjaldt saken at CBK-konsernet (inneholdende både bank, finansselskap, fond og livsforsikringsselskap) søkte om konsesjon til å opprette et slikt sentralt kunderegister inneholdende diverse opplysninger fra de forskjellige selskapene. Konsesjonen ble innvilget, men med vilkår som følger:

”Opplysninger hentet fra kunderegisteret i Norske Liv AS kan bare registreres i det sentrale kunderegisteret etter kundens skriftlige samtykke.”⁵⁴

Dette vilkåret påklaget konsernet, men Datatilsynet stod fast ved sin beslutning og saken gikk videre til Justisdepartementet. Departementet ba Lovavdelingen om en redegjørelse i forbindelse med spørsmålet, og etter en vurdering der departementet tok konkret stilling til hver enkelt av de aktuelle opplysningene, fattet Justisdepartementet vedtak om at vilkåret delvis måtte omgjøres.⁵⁵ CBK-konsernet ble informert om vedtaket og den reviderte konsesjonen som medførte at visse konkrete opplysninger kunne registreres uten at det nødvendiggjorde samtykke fra kunden, ettersom de ikke var å regne for taushetsbelagte opplysninger etter § 1-3 i denne sammenhengen.

Opplysningene det siktes til i vedtaket er navn, adresse, anropsnummer, fødselsnummer, organisasjonsnummer, kjønn og konserntilhørighet. Når det gjaldt opplysningene fra Norske Livs kunderegister medførte revideringen av konsesjonsvilkårene at opplysninger som det hadde mottatt i egenskap av kredittinstitusjon også kunne registreres. Helseopplysninger og alle andre opplysninger som knyttet seg til andre deler av virksomheten enn denne, kunne ikke registreres uten samtykke.

⁵⁴ Datatilsynets brev av 21 okt. 1994

⁵⁵ Justisdepartementets vedtak av 30 nov. 1995, sak 95/049

På bakgrunn av denne sakens resultat er det dermed klart at det finnes visse typer opplysninger som til tross for taushetsplikten, kan registreres og utveksles innad i et konsern. De selskapene som har tilgang til det sentrale kunderegisteret vil ha tilgang til disse opplysningene. Justisdepartementets vedtak av hvilke konkrete og uttømmende tilfeller som går klar av taushetsplikten, definerer på den annen side den klare hovedregelen at taushetsplikten gjelder også innad i konsernet. CBK-saken viser at det ikke er så skarpe skiller mellom selskapene innad i et konsern som hovedregelen tilsier. Resultatet av denne saken antas å ha presedensvirkninger for senere tilfeller som gjelder blandede konsern.⁵⁶

For ordens skyld bør det nevnes at dersom ett av de andre selskapene innad i konsernet, kan anses for å være oppdragstaker (som f. eks et skadeoppgjørsselskap), gir dette også grunnlag for utveksling av opplysninger selv om de er underlagt taushetsplikt. Viser for øvrig til det som er sagt om dette i pkt 6.1.3.

Etter det som nå er sagt om problematikken rundt informasjonsutveksling i blandet konsern, og den praktiske relevansen dette har, vil det ikke være urimelig med en oppmykning av taushetspliktlovgivningen for disse forhold.⁵⁷ Dette må ses på som en naturlig konsekvens av den endringen lovgiver selv gjorde i forbindelse med strukturendringene i forsikrings- og finansnæringen. Det er nedsatt en banklovkommisjon som ser på utforming av en ny taushetspliktbestemmelse i en ny felles finanslov.

6.4 Taushetsbelagte opplysninger

De ulike ”opplysninger” ansatte i selskapet, tillitsvalgte og andre oppdragstakere har taushetsplikt om er av svært forskjellig karakter. Jeg henviser forøvrig til det som er sagt i kap. 1.2 om hva som ligger i ”andres” forhold. Selskapet har taushetsplikt om både

⁵⁶ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personregisterlovgivning som ramme for forsikringsselskaperes virksomhet*. I: Norsk forsikringsjuridisk forenings publikasjoner nr. 72, 1997, s 6

⁵⁷ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personregisterlovgivning som ramme for forsikringsselskaperes virksomhet*. I: Norsk forsikringsjuridisk forenings publikasjoner nr. 72, 1997, s. 9

”forretningsmessige” og ”private forhold” noe som etter en ren språkfortolkning favner svært vidt.

Ser man på ordlyden isolert sett ser det ut til at taushetsplikten omfatter absolutt alle opplysninger, men i forarbeidene går det frem at taushetsplikten ikke skal favne så vidt som ordlyden legger opp til. Taushetsplikten skal ikke gå lenger ”enn det er behov for” heter det her. Det sies uttrykkelig at opplysninger som er ”alminnelig kjent” er unntatt taushetsplikt, det samme gjelder dersom kunden har gitt samtykke til at selskapet kan utlevere opplysninger. Departementet har vurdert det slik at det er unødvendig å ”belaste lovteksten med slike unntak” ettersom det forutsettes at ikke taushetsplikten blir tolket slik at den rekker lenger enn det er behov for. Videre i forarbeidene er det lagt opp til at forvaltningsloven § 13 skal gi veiledning for tolkningen.⁵⁸

Når det gjelder spørsmålet om hvor langt det er ”behov” for taushetsplikt viser jeg til det som er sagt ellers i avhandlingen om bakgrunnen for og formålet med taushetsplikten, hvilke interesser denne ivaretar og hvilke funksjoner den har.

Det går frem av fvl § 13, 2 ledd at alminnelige og nøytrale opplysninger som f. eks fødested, fødselsdato, personnummer, organisasjonsnummer, statsborgerskap, sivil status, yrke, bopel eller arbeidssted ikke er å regne som ”personlige forhold”, som er forvaltningslovens begrepsbruk, med mindre disse opplysningene avslører et ”klientforhold eller andre forhold som må anses som personlige”. Overført på forsikringsrettens område medfører dette at opplysninger som overnevnt, ikke er taushetsbelagte med mindre de gir indikasjoner på vedkommende fysiske eller juridiske persons relasjon til selskapet. Denne relasjonen må anses for å være et forretningsmessig eller privat forhold som taushetsplikten gjelder for, ellers ikke.

⁵⁸ Ot prp nr 42 1986-1987, s. 96 siste avsnitt

Alminnelig kjente opplysninger faller altså utenfor taushetsplikten i forsikringssammenheng på lik linje med den begrensningen som følger av fvl § 13a nr. 3. Dette er opplysninger som er gjort tilgjengelig for allmennheten gjennom f. eks telefonkatalogen, tv, radio osv. Det følger av fvl § 13a nr. 2 at taushetsplikten heller ikke gjelder opplysninger som er tilstrekkelig anonymisert slik at det ikke er mulig å koble opplysningen opp mot enkeltpersoner. Dette gjelder opplysninger som gis i statistisk form eller ved at alle individualiserende kjennetegn er utelatt.

Hvor eller hvem opplysningene er innhentet fra er uvesentlig. Det må presiseres at dette her er en annen problemstilling enn den som er drøftet ovenfor i pkt. 6.1 der det dreier seg om hvorvidt selskapets representant har fått kunnskap om opplysninger i embets medfør eller ikke og om taushetsplikten gjelder da. I dette avsnittet dreier det seg om i hvilken form selskapet har mottatt informasjon eller fra hvem de har innhentet den. Taushetsplikten slår likefullt inn om opplysningene stammer fra kunden selv eller fra andre kilder. Disse andre kildene kan være kilder med taushetsplikt som f. eks. leger eller advokater, og der kunden har gitt fullmakt til at disse oppgi opplysninger til forsikringsselskapet.

Det er heller ingen forskjell på hvilken del av virksomheten opplysningene har sammenheng med. Et forsikringsselskap har anledning til å drive annen type virksomhet ”som naturlig henger sammen med forsikringsvirksomhet” jf. forsvl § 7-1. Typisk vil dette være vraksalg av biler etter skadeoppgjør eller salg av sikkerhetsutstyr. Så lenge det foreligger konkrete opplysninger som kan knyttes til en kunde, uavhengig av hvor de kommer fra eller hvordan de er kommet til, er de likefullt taushetsbelagte. Dette innebærer også at informasjon og slutninger som selskapet selv har kommet frem til på bakgrunn av andre opplysninger er omfattet av taushetsplikten.⁵⁹

Det er to tidspunkter der innhenting og meddelelse av opplysninger fra kunden er særlig viktig i forsikringssammenheng; ved tegning av forsikring og ved oppgjør av skader og

⁵⁹ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s. 71 pkt. 5.2.1

erstatningsutbetaling. Selskapet kan selvsagt få kunnskap om opplysninger ellers også, det er det ikke noe i veien for, men de mest praktiske er likevel disse to tidspunktene. Det er når selskapet innhenter eller ”får” opplysninger om andres forhold, jf. ordlyden i forsvl § 1-3, at taushetsplikten trer i kraft. Det er disse to tidspunktene som vil være utgangspunktet for min drøftelse av taushetsbelagte opplysninger.

6.4.1 Private forhold

Det er altså ikke slik at det stilles opp et krav om at opplysningene må være spesielt sensitive for at de skal være taushetsbelagte. Grensen som er skissert i foregående punkt viser nettopp det, at det ikke skal spesielt mye til før taushetsplikten slår inn. Det er kun de mest trivielle, nøytrale og alminnelig kjente opplysningene som faller utenom. Det som ligger i ”private forhold” er opplysninger generelt som knytter seg til fysiske personer og/eller deres eiendeler, herunder deres familieforhold, hjemforhold, økonomiske forhold, helseforhold, sosiale forhold, utdannings- og arbeidsforhold, holdninger og synspunkter, straffbare forhold osv.⁶⁰

Jeg vil i det følgende ta for meg noen av de opplysningene om private forhold som er underlagt taushetsplikt etter forsvl § 1-3. Det vil ikke være hensiktsmessig i forhold til avhandlingens omfang å ta for seg absolutt alle opplysninger for alle sammenhenger ettersom dette vil bli uforholdsmessig omfattende.

6.4.1.1 Opplysninger mottatt ved tegning og avtaleinngåelse

Når det gjelder tegning av *skadeforsikring* (etter forsikringsavtalelovens del A) gjelder største parten av opplysningene som selskapet må ha, tilstanden til tingen som skal forsikres. Gjelder det bilforsikring må kundebehandler få opplysninger om type bil, modell, kilometerstand, om alarm er montert, hvor mange kilometer bilen vil gå i forsikringsperioden, om det er startsperre osv. Videre er det relevant å få vite alder på den som primært skal kjøre bilen. Gjelder det en brann-kombinert (heretter b/k) forsikring vil selskapet trenge opplysninger om bygningen og innboet som skal forsikres. Herunder

⁶⁰ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s 75

kommer bygningstype, oppføringsår, verdi, om alarm er montert, om brannsløkkingsutstyr eller sprinkleranlegg er montert osv. Alt dette er med på å gi en vurdering av hvilken risiko kunden representerer og hvilken premie som samsvarer til denne risikogruppen. Disse opplysningene er altså taushetsbelagte alle sammen selv om man ikke kan karakterisere dem som spesielt sensitive.

Når man tegner skadeforsikring må man også oppgi navn, fødsels- og personnummer med mindre det kun gjelder en prisforespørsel.⁶¹ I tillegg har selskapet anledning til å kjøre en kredittsjekk på den potensielle kunden. Dette følger av konsesjonen selskapet har fått til å behandle personopplysninger jf personopplysningsforskriften § 7-2. Årsaken til at et forsikringsselskap har adgang til å kredittsjekke potensielle kunder er at selskapet kan inngå avtale med kunde som har betalingsproblemer om å yte kreditt i den forstand at kunden betaler etterskuddsvis premie for den dekning han er under. Dette er ikke mulig for et helt år, men det kan avtales å dele premien opp i mindre deler som kan betales etterskuddsvis.

Av denne sjekken fremgår det langt mer sensitiv informasjon om personen enn det gjør av de ovenfor nevnte eksemplene på taushetsbelagte opplysninger. Her fremgår det hvor stor betalingsevnen til vedkommende er og om han eller hun har betalingsanmerkninger fra tidligere. Selskapet kjører denne sjekken før skriftlig tilbud gis og resultatet av den gir selskapet mulighet til å vurdere om vedkommende er ønsket eller uønsket som kunde, med mindre selskapet er tvunget til å gi et tilbud (ved bl.a. ansvarsforsikring på bil jf. bilansvarsloven § 15).⁶² Selskapet har taushetsplikt om alle disse opplysningene. Også de

⁶¹ Personvernemnda har i sak 2004/08 gjort det klart at selskapet ikke har saklig grunn til å innhente fødsels- og personnummer fra potensielle kunder som kun orienterer seg i markedet

⁶² Forsikringsnæringen har hevdet at svak økonomi og eventuelle betalingsanmerkninger gjør at forsikringsrisikoen øker hos den aktuelle kunden og at det må være adgang til å benytte kredittopplysningene som ledd i risikovurderingen og premievurderingen. Dette har Personvernemnda slått fast at det ikke er anledning til i sak 2004/08

konklusjonene selskapet selv kommer til på bakgrunn av den fremkomne informasjonen, uansett om vedkommende blir kunde i selskapet eller ikke jf det som er sagt over i kap. 1.2.

Når det gjelder tegning av *livsforsikring og annen personforsikring* (etter forsikringsavtaleloven del B) er omfanget av sensitive opplysninger som selskapet får kjennskap til mye større. Graden av sensitivitet er også langt høyere. Skjemaet (egenerklæringen) som må fylles ut for de forskjellige forsikringene er svært omfattende og innad i bransjen er de ganske like, det er kun nyanser som skiller.

Navn, fødsels- og personnummer innhentes også her⁶³, videre har selskapet den sammen adgangen til å foreta kredittsjekk som ved tegning av skadeforsikring, men største parten av opplysningene som blir innhentet i denne sammenhengen er opplagt helseopplysninger og opplysninger om sykdomshistorie. Dette gjelder opplysninger om eventuelle funksjonshemminger, lidelser eller lyter, om man har vært til behandling hos lege eller innlagt på sykehus, om man har hatt noen av nærmere angitte sykdommer eller psykiske lidelser, om man tar medisiner, om man har foretatt noen medisinske undersøkelser som man ennå ikke har fått resultatet av osv. Også andre spørsmål blir stilt som hvilket yrke man har, om man har redusert arbeidstid av helsemessige årsaker, om man røyker eller drikker alkohol, om man har eller har hatt rusproblemer osv.

Spesielt når det gjelder tegning av forsikring mot kritisk sykdom, blir det i tillegg innhentet opplysninger om familiemedlemmer og deres sykdomshistorikk i egenerklæringen. Selv om selskapet ikke har anledning til å innhente ytterligere opplysninger om familiemedlemmene enn det som fremgår av skjemaet (uten hver enkelts samtykke) får det altså sensitive helseopplysninger om en langt større krets av personer enn vedkommende selv.

⁶³ Etter Personvernemndas sak 2004/08 gis det anledning til å innhente både fødsels- og personnummer også ved prisforespørsel, når det gjelder personforsikring

Alle disse ovenfor nevnte opplysningene inngår i selskapets vurdering av den risikoen kunden representerer og de er alle taushetsbelagte. Det samme gjelder de vurderingene selskapet selv utleder fra dem. Men når det gjelder disse typene forsikringer blir den potensielle kunden automatisk bedt om å gi fullmakt til at selskapet kan innhente opplysninger fra oppgitte personer, leger, institusjoner osv. Nekter han dette vil ikke vedkommende få noe tilbud overhodet. Når kunden har gitt fullmakt til dette har han normalt også samtykket til at selskapet får oversende kopi av egenerklæringen til de angitte personene ved innhenting av opplysninger fra dem. Dette må selvsagt gå uttrykkelig frem av samtykkeerklæringen. På denne måten har kundens samtykke også fritatt selskapet fra sin taushetsplikt overfor disse personene i denne sammenhengen.⁶⁴

6.4.1.2 Opplysninger mottatt ved oppgjør

Ved oppgjør av *skadeforsikring* vil de første opplysningene selskapet mottar komme pr. telefon og/eller skademeldingsskjema. Kunden er pliktig etter vilkårene jf. forsikringsavtaleloven § 7-7, å gi selskapet den nødvendige og relevante informasjonen han har om skaden som er skjedd. Dersom det f. eks. er snakk om en bilskade må kunden redegjøre for hvem som var involvert, hvor, når, under hvilke omstendigheter det skjedde osv. Videre må det oppgis hvilken tilstand den forsikrede gjenstanden nå er i, men disse opplysningene vil bli supplert av en takstmanns vurdering av skadene. Politiet kan ha vært på stedet eller senere blitt involvert av ulike årsaker og da har selskapet anledning til å innhente de politidokumenter som foreligger i sakens anledning jf Påtaleinstruksen kap 4. Dersom det er personskader involvert i ulykken vil omfanget av sensitive opplysninger knyttet til skadesaken øke kraftig. Taushetsplikten gjelder likevel alle opplysninger knyttet til skaden, store som små.

Gjelder det en b/k skade som f. eks. husbrann, annen skade på bygning og innbo eller tyveri, går en del opplysninger også her frem av skademeldingsskjemaet som kunden sender selskapet. Det vil imidlertid foreligge en langt mer omfattende og detaljert takstrapport, og eventuelle politidokumenter, i slike saker. Spesielt i forbindelse med disse

⁶⁴ For mer om samtykke og fullmakt se kap. 8

typene skader vil en takstmann kunne få kunnskap om langt flere taushetsbelagte opplysninger enn en skadebehandler som kun sitter på kontoret og ikke er ute i felten. Eksempelvis når takstmannen kommer hjem til en kunde for å se på en skade, vil han få opplysninger om betydelig mer personlige forhold i hjemmet, enn det rent tekniske i forbindelse med skaden. Takstmannen har den samme taushetsplikten om disse forholdene som om de forsikringsmessige. Unntak gjelder for tilfeller der det avdekkes forhold som f. eks dyremishandling noe man har lovfestet meldeplikt om etter dyrevernloven § 6 første ledd. Dette kommer ikke i konflikt med taushetsplikten etter forsvl ettersom den lovpålagte opplysningsplikten går foran taushetsplikten jf. unntaket i første ledd.⁶⁵

I forbindelse med skade (gjerne tyveri) kan det hende at selskapet av diverse grunner stiller spørsmålstegn ved mengden og verdien av det tapte godset. Det kan i slike tilfeller være grunn til å se nærmere på kundens inntekts- og skattemessige forhold og /eller gjøre andre hensiktsmessige undersøkelser. Dersom det f. eks. viser seg at kunden ikke har hatt noen nevneverdig inntekt de siste årene kan selskapet muligens bevise at de tapte gjenstandene er kjøpt for svarte penger noe som er straffbart etter heleri bestemmelsen i straffeloven § 317. Slike midler er normalt ikke erstatningsberettiget. Selskapet har uansett en plikt til å foreta undersøkelser for å bekrefte eller avkrefte mistanke om hvitvasking av penger (dette blir nærmere behandlet under pkt. 6.5). Den informasjonen som kommer frem i en slik prosess er opplysninger selskapet har taushetsplikt om overfor enhver som er interessert, unntatt overfor ØKOKRIM som selskapet har opplysningsplikt overfor.

Dersom en kunde har hatt mange skader innenfor en viss periode kan selskapet, ved oppgjør av enda en skade (uavhengig av type), vurdere det slik at det ikke lenger ønsker vedkommende som kunde. En forutsetning er selvsagt at selskapet har den nødvendige hjemmelen til å si opp kunden i sine vilkår jf forsikringsavtaleloven. Det blir registrert i selskapets systemer at kunden er uønsket og oppsigelse blir sendt. Dette er også taushetsbelagt informasjon.

⁶⁵ Se kapittel 6.5 om den lovpålagte opplysningsplikten

Til sist må det nevnes at opplysninger knyttet til tidligere oppgjør og tidligere skadesaker også er taushetsbelagt informasjon. Dette er en svært praktisk problemstilling. Det hender ofte at den nye eieren av en bil som er blitt solgt, kontakter den gamle eierens tidligere forsikringsselskap for å få vite hvorvidt bilen har hatt skader eller ikke, og eventuelt omfanget av disse. Den nye eieren mener selv at dette er opplysninger som vedgår ham, henvist til det som er sagt over i pkt. 6.3.1, men dette er likevel selskapet forpliktet til å tie om jf. forsvl § 1-3. Skal den nye eieren få tilgang på denne informasjonen må han innhente samtykke fra tidligere eier.

Når det gjelder oppgjør og spørsmål om erstatningsutbetaling i forbindelse med *personforsikring* er målet også her å klarlegge faktum i saken som innebærer å få rede på riktig stilt diagnose og/eller hvilken skade kunden har vært utsatt for, omfanget og følgene av sykdommen/skaden osv. I denne prosessen gjør selskapet seg nytte av nye skjemaer, som kunden må returnere korrekt utfylt, så som skadeskjema, ny egenerklæring og fullmaktsskjema. Etter ny fullmakt fra kunden innhenter selskapet ny relevant informasjon i saken fra de leger, tannleger, trygdekontor e. l som er oppgitt. Det kan bli aktuelt å sende saken til selskapets egen lege for vurdering. Ved siden av at selskapet har taushetsplikt om denne informasjonen, er legen her underlagt taushetsplikt både etter særlovgivningen og etter forsvl § 1-3 som oppdragstaker. Jeg viser i denne forbindelse til det som er sagt om dette i pkt. 6.1.3.

På dette stadiet vil kunden forståelig nok ofte føle at de opplysningene selskapet kommer i besittelse av er langt mer sensitive enn de tidligere oppgitte opplysningene er. Ved avtaleinngåelse oppgav riktignok kunden en mengde personlige og sensitive opplysninger om liv og helse generelt, men på dette stadiet er det snakk om konkrete og intime detaljer relatert til en sykdom eller skade kunden faktisk er blitt utsatt for i ettertid. Det kan antas at det oftest er for opplysninger som dette ”mannen i gata” er mest opptatt av personvern og taushetsplikt.

Etter dødsfall, i forbindelse med oppgjør etter *livsforsikring*, ber selskapet om skifte/uskifteattest i tillegg til dødsattest og ellers andre relevante opplysninger.

6.4.2 Forretningsmessige forhold

For opplysninger om forretningsmessige forhold gjelder det samme som er sagt innledningsvis i pkt. 6.4.1 om at terskelen ikke er spesielt høy før taushetsplikten slår inn. Det må langt fra være snakk om forretningshemmeligheter før opplysningene er å anse som taushetsbelagte. Det som ligger i ”forretningsmessige forhold” er tekniske forhold, økonomiske forhold, kommersielle forhold, private eller administrative forhold om en ansatt, opplysninger om organiseringen av virksomheten, oppfinnelser, forretningsplaner, strategier osv.⁶⁶ Generelt gjelder det opplysninger som knytter seg til juridiske personer til forskjell fra fysiske personer som under pkt. 6.4.1.

Også for forretningsmessige forhold tar jeg for meg kun et utvalg taushetsbelagte opplysninger som fremkommer på tidspunktet for tegning og oppgjør. En del av opplysningene kan være av lik karakter som for private forhold og jeg viser for disse til det som er sagt over.

6.4.2.1 Opplysninger mottatt ved tegning og avtaleinngåelse

For å tegne *skadeforsikring* for f. eks. bilparken, varelageret, næringsbygg e. l må virksomheten oppgi de samme opplysningene om tingenes beskaffenhet som fysiske personer må. I denne sammenhengen kan disse opplysningene avsløre tekniske og andre særegne forhold som kjennetegner denne virksomheten spesielt. Det kan f. eks være informasjon om sikkerhetstiltak, vaktservice, tegninger av bygg og næringstomt osv. Ved bindende tilbud må også navn og organisasjonsnummer oppgis. Videre kan disse foretakene kredittsjekkes på lik linje med andre og de samme typene opplysninger om økonomiske forhold vil komme frem også her. Jeg viser for øvrig til det som er sagt om de samme problemstillingene tidligere under pkt. 6.4.1.

⁶⁶ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s. 76

I forbindelse med tegning av *livsforsikring eller annen personforsikring* for bedriftens ansatte vil det jf. det som er sagt ovenfor, bli innhentet de vanlige personlige opplysningene om den ansatte og dennes helse samt formelle opplysninger om bedriften. Men spesielt for denne problemstillingen er at det også kan komme frem informasjon om den ansattes relasjon til bedriften. Det kan være informasjon som rører noe om ansettelsesforholdet eller andre forhold som angår forsikringskunden (den juridiske personen) og den ansatte. Videre kan det komme frem opplysninger om organiseringen av virksomheten og det hierarkiske systemet den er bygget opp rundt. Alle disse opplysningene som kommer frem i forbindelse med tegning er forretningsmessige forhold som forsikringsselskapet har taushetsplikt om.

6.4.2.2 Opplysninger mottatt ved oppgjør

Har vi med en *b/k skade* å gjøre vil det kunne komme frem andre og langt mer sensitive opplysninger knyttet til foretaket og virksomheten, enn dersom det f. eks gjelder en bilskade der det sjelden kommer frem særlig mange andre opplysninger enn det gjør i private forhold (se over).

Det kan f. eks. gjelde en brann i et fabrikklokale. Av skademelding og eventuelle andre opplysninger kunden selv gir, vil det kunne komme frem informasjon om den daglige driften i denne delen av anlegget, og informasjon om de ansatte som var på jobb da ulykken skjedde osv. Dersom det er mistanker om at brannen er påtent vil det også kunne gå frem hvem den mistenkte er. Politidokumenter vil det uansett foreligge i forbindelse med en brann, og som tidligere nevnt gir Påtaleinstruksen kap 4 rett til innsyn i disse. Selskapet bruker takstmenn også her og disse kan ved befaring få kjennskap til forhold utover den direkte skaden, som angår produksjonen, tekniske forhold, hemmelige fremstillingsmåter og forretningshemmeligheter, eller andre ting. Her gjelder det samme som for takstmenn og forsikringsselskapet i private forhold. Alle disse opplysningene er taushetsbelagte med mindre de omhandler forhold man har plikt eller rett til å opplyse rette instanser om. Viser i denne forbindelse til det som er sagt om tilsvarende tilfeller i pkt. 6.4.1.2.

Når det gjelder oppgjør eller erstatningsutbetaling i forbindelse med *livsforsikring eller annen personforsikring* som et selskap har tegnet for sine ansatte, vises i all hovedsak til det som er sagt over om tilsvarende under pkt. 6.4.1.2. Men i denne forbindelse bør det nevnes at det kan dukke opp konflikter mellom den som er ansatt i selskapet (forsikrede) og forsikringsselskapet. En slik konflikt har vi dersom forsikrede ønsker innsyn i forsikringsforholdet der det altså er forsikredes arbeidsgiver som er forsikringstaker/kunde, ikke ham selv, og forsikringsselskapet nekter å utgi informasjonen under henvisning til taushetsplikten. Når en arbeidsgiver tegner slike forsikringer for sine ansatte gjøres det oftest kollektivt for å oppnå de fordelene som følger med det. Dette kan være en av årsakene til at en slik konflikt kan oppstå, ettersom forsikringsavtalen dermed også inneholder opplysninger om andre forsikrede etter avtalen enn den forsikrede som krever innsyn. Videre kan avtalen avsløre forhold ved selskapet (forsikringstakeren) som forsikringsselskapet har taushetsplikt om.

Personvernemnda har nylig behandlet en klagesak⁶⁷ som gjaldt en slik konflikt mellom forsikrede og forsikringsselskapet. Jeg tar i det følgende for meg saken i korte trekk. Klageren hadde vært ansatt i SAS i mange år før hun ble førtidspensjonert som følge av en skade. Som ansatt i SAS var hun medlem av en kollektiv, ytelsesbasert pensjonsforsikringsavtale mellom SAS og Vital Forsikring, og siden hun ble førtidspensjonert i 1998 har hun mottatt uførepensjon fra Vital Forsikring. Bakgrunnen for klagen var at den tidligere ansatte, nå førtidspensjonerte kvinnen, ønsket innsyn i hvilken premie SAS innbetalte til Vital Forsikring, fordi hun ønsket å finne ut om hun mottar rettmessige pensjonsytelser. Denne beregnede premien som framkommer som en tallstørrelse knyttet til klageren, har Vital Forsikring nektet å utgi. Vital Forsikring fikk medhold av Datatilsynet som igjen fant støtte for nektelsen i en uttalelse fra Kredittilsynet, før saken ble påklaget til Personvernemnda.

⁶⁷ Personvernemndas avgjørelse av 9.8.2005 sak 2005/02

Datatilsynet mente at dette ikke var personopplysninger som klageren hadde rett til å kreve innsyn i etter personopplysningsloven § 18, 2 ledd litra a. Videre vurderte Kredittilsynet det slik at disse opplysningene i forhold til forsikringsvirksomhetsloven § 1-3, må anses som opplysninger om forretningsmessig forhold som forsikringsselskapet dermed har taushetsplikt om.

Personvernemnda på sin side har uttalt at den anser det for å være ”på det rene” at disse tallstørrelsene er ”opplysninger og vurderinger som kan knyttes til en enkeltperson” jf. personopplysningsloven § 2 nr 1, og at de dermed er personopplysninger som klageren har rett til innsyn i. Videre kan nemnda vanskelig skjønne at den aktuelle tallstørrelsen representerer opplysninger om SAS’ forretningsmessige forhold som faller inn under taushetsplikten i forsvl § 1-3. Årsaken til dette er at tallstørrelsen ikke gir noen anvendelig informasjon om hvilken innbetaling forsikringstaker (SAS) reelt sett har gjort for det enkelte medlem, ettersom disse tallstørrelsene er resultat av en del beregninger gjort på bakgrunn av den samlede premien forsikringstakeren betaler.

Dermed har Personvernemnda lagt til grunn at innsyn etter personopplysningsloven § 18, 2 ledd litra a ikke kommer i konflikt med taushetsplikten etter forsvl § 1-3. Vedtak om omgjøring ble fattet og klageren ble gitt rett til innsyn i de omtalte tallstørrelsene.

Det må understrekes at dette synet ikke har fått medhold i rettsapparatet enda, da konflikten aldri har kommet på spissen der. Men for denne avhandlingens vedkommende er det en god illustrasjon på en problemstilling i forhold til hvorvidt opplysninger er å regne som forretningsmessige forhold eller ikke.

6.5 Unntak for lovpålagt opplysningsplikt

Etter forsvl § 1-3 første ledd går det frem at taushetsplikten står tilbake for annen lovpålagt ”plikt” til å gi opplysninger. Det må presiseres at det her er tale om en opplysnings*plikt* selskapet blir pålagt i det enkelte tilfellet, ikke en *rett* til å melde fra om forhold selskapets representanter tilfeldig kommer over i sammenheng med utføring av virksomheten. Retten

til å melde fra om alvorlige forhold har jeg så vidt berørt ved et par anledninger, men her er problemstillingen altså en annen.

Hensynet bak denne regelen er at det er et klart behov i et samfunn som vårt, for å kontrollere og føre oppsyn med selskapers virksomhet. For at de ulike kontrollmyndighetene skal kunne utføre sine oppgaver er de avhengig av informasjon, også taushetsbelagt informasjon. Videre er det et klart behov for å ha tilgang på alle relevante opplysninger, uavhengig av om de er taushetsbelagte eller ikke, i forbindelse med etterforskning og rettergang.

Det kan forekomme tilfeller der det foreligger en generell lovbestemt opplysningsplikt og det fremstår som uklart hvorvidt denne konkrete opplysningsplikten skal gå foran taushetsplikten etter forsvl § 1-3 eller ikke. Det må derfor avgjøres ved ren lovtolkning i det enkelte tilfellet om taushetsplikten virkelig er ment å stå tilbake for opplysningsplikten.

Det skal være langt mer ”trygt” å utlevere opplysninger til disse forskjellige instansene enn til andre. Oftest vil den instansen eller de personene som har rett på å få utlevert informasjonen selv være underlagt taushetsplikt. Dette skal sikre utleveringen. Etter fvl. § 13 flg vil offentlig ansatte i forvaltningen generelt være underlagt taushetsplikt. Taushetsplikten er gjerne spesielt regulert for de forskjellige instansene.⁶⁸

Det går frem av den enkelte bestemmelse *hvem* opplysningsplikten påligger. I noen tilfeller er det kun ”selskapet” som er underlagt plikten. I disse tilfellene er ansatte, tillitsvalgte og andre fritatt fra å svare på slike oppfordringer og det er styret eller en spesiell avdeling som har fått ansvaret delegert til seg, som har opplysningsplikten. For andre tilfeller igjen påligger opplysningsplikten ”enhver” og da gjelder den også for ansatte, tillitsvalgte og andre i tilknytning til selskapet.

⁶⁸ F. eks kredittilsynsloven § 7

Her tar jeg for meg et lite utvalg av de lovbestemmelser som pålegger plikt til å utgi taushetsbelagte opplysninger.

6.5.1 Opplysninger til politi, påtalemyndighet og i forbindelse med rettergang

Det følger generelt av straffeprosessloven (heretter strprl) § 230 at ingen som hovedregel, kan pålegges å forklare seg til politiet, herunder måtte utlevere taushetsbelagte opplysninger. Derimot kan beslutning om ransaking og beslag under etterforskning både treffes av påtalemyndigheten (under visse forutsetninger) og retten, etter regler i strprl kap. 15 og 16, og selskapet er etter dette pålagt å utlevere dokumenter de er i besittelse av.

Når det gjelderplikten til å gi opplysninger for retten er dette regulert i strprl kapittel 10 for straffesaker og i tvistemålsloven (heretter tvml) kapittel 15 for sivile saker. Vitneprovet, som det er gitt bestemmelser om i strprl § 124 og tvml § 209, er det sentrale her og bestemmelsene har identisk ordlyd.

Vitneplikten etter straffeprosessloven går som hovedregel foran taushetsplikten og unntak kan kun gjøres dersom det følger av strprl selv. Dette følger av en gammel dom fra 1930. Saken gjaldt en banksjef som nektet å oppgi informasjon under henvisning til taushetsplikten som fulgte etter dagjeldende sparebanklov. Av kjæremålet fremgår det at taushetsplikten ikke unntar selskapet fra vitneplikten. Det ble uttalt at ”Efter straffeprosessloven er vitneplikten ubetinget med de undtakelser som er nevnt i straffeprosessloven selv...”⁶⁹. Saken har betydning for forsikringsretten ettersom innholdet av taushetspliktregelen i dagjeldende sparebanklov, er svært likt innholdet i forsvl § 1-3.

Det fremgår av en kjennelse fra Høyesteretts Kjæremålsutvalg at det samme gjelder for vitneplikten i sivile saker, etter tvml § 209.⁷⁰ Kjennelsen gjaldt fbl § 18, men som tidligere nevnt får praksis i forbindelse med fbl også virkning for forsikringsretten. Felles for strprl

⁶⁹ Rt 1930 s. 814

⁷⁰ Rt 1997 s. 964

§ 124 og tvml § 209 er at unntak fra vitneplikten kan gjøres i de tilfellene der det er snakk om forretnings- eller driftshemmeligheter. Det går likevel frem, etter annet ledd, at retten etter en vurdering kan pålegge vitneplikt også i disse tilfellene, evt. for lukkede dører og under pålegg om taushetsplikt.

Er det etter de overnevnte regler slik at selskapet har vitneplikt har det som regel også plikt til å utlevere dokumenter det er i besittelse av jf. strprl § 210 og tvml § 250, også dokumenter som inneholder taushetsbelagt informasjon.

6.5.2 Opplysninger i forbindelse med tiltak mot hvitvasking av penger

Etter den nye hvitvaskingsloven⁷¹ som trådte i kraft 1. januar 2004⁷² følger det at forsikringsselskaper har en plikt til å bidra til å forebygge og bekjempe hvitvasking jf. formålsparagrafen. Etter § 7 heter det at dersom forsikringsselskapet har en "mistanke" om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling (som heleri) eller til forhold som rammes av straffeloven (heretter strl) §§ 147 a eller 147 b, skal det foretas nærmere undersøkelser for å bekrefte eller avkrefte mistanken. Terskelen er altså ikke særlig høy før det må settes i gang undersøkelser i det konkrete tilfellet. Dersom ikke undersøkelsene avkrefter mistanken er selskapet rapporteringspliktig til ØKOKRIM.

Dersom opplysninger er gitt til ØKOKRIM etter § 7 i "god tro", vil det ikke kunne regnes som brudd på taushetsplikten etter forsvl § 1-3, jf. hvitvaskingsloven § 11.

6.5.3 Opplysninger til ligningsmyndighetene

Forsikringsvirksomhetsloven § 1-3 henviser selv til ligningsloven §§ 6-6 og 6-7 som eksempler på lovbestemt opplysningsplikt som taushetsplikten må vike tilbake for. Disse bestemmelsene er kun to av flere i samme lov som pålegger et forsikringsselskap å utlevere diverse opplysninger til ligningsmyndighetene.

⁷¹ Lov om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. 20. juni. Nr. 41. 2003

⁷² Tidligere var denneplikten, for forsikringsselskaper, regulert i finansvl. § 2-17

Ligningsloven § 6-6 litra a fastslår at livsforsikringsselskaper sammen med pensjonsfond og pensjonskasser, plikter å gi oppgave med nærmere angitte opplysninger om forsikringstakerne og de sikrede. Plikten er nærmere regulert i livoppgaveforskriften.⁷³ Etter samme bestemmelses litra f plikter livsforsikringsselskap sammen med banker og forvaltningsselskaper for verdipapirfond, å gi visse opplysninger i tilknytning til individuelle pensjonsavtaler (IPA). Denne opplysningsplikten er også nærmere regulert i en forskrift.⁷⁴

Videre plikter forsikringsselskaper sammen med Norsk Pasientskadeerstatning, ukrevet, å levere oppgave over utbetalinger gjort under forsikringer det siste året, herunder tilbakebetaling av premie jf. § 6-7. Skadeforsikringsselskapenes opplysningsplikt om utbetalinger er nærmere regulert i forskrift og det samme gjelder for livsforsikringsselskapene.⁷⁵ Etter annet ledd gjelder det samme for utbetalinger fra IPA.

6.5.4 Opplysninger til kredittilsynsmyndighetene

Lov om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. gir plikt til å gi opplysninger som Kredittilsynet mener det trenger og finner nødvendig for å kunne utføre sitt verv. Dette følger av lovens § 3 annet ledd. Vervet innebærer å se til at de institusjoner det har tilsyn med virker på hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lover, vedtekter og deres formål jf. første ledd. Etter lovens § 4 nr 3 er det etter ordlyden Kredittilsynet som bestemmer omfanget av opplysningsplikten og på hvilken måte det skal rapporteres.

⁷³ Forskrift om levering av ligningsoppgave over forsikring i livsforsikringsselskaper 5.8.93 nr 799

⁷⁴ Forskrift om levering av ligningsoppgave over innbetaling til individuell pensjonsavtale etter skatteloven 19.12.97 nr 1424

⁷⁵ Forskrift om plikt til å gi oppgaver over utbetalinger på skadeforsikringer 29.8.94 nr 858 og Forskrift om forsikringsselskapers plikt til å gi oppgaver over utbetalinger på livsforsikring 5. 8. 93 nr 800

6.5.5 Øvrige bestemmelser om lovpålagt opplysningsplikt

Det må presiseres at dette ikke er noen uttømmende liste over resten av bestemmelsene som pålegger taushetsplikten å stå tilbake for opplysningsplikten.

- Konkurranseloven § 6-1
- Valutaloven § 7
- Barneloven § 10 annet ledd
- Merverdiavgiftloven § 48
- Personopplysningsloven § 44
- Pristiltaksloven § 3
- Markedsføringsloven § 15

7 TAUSHETSPLIKTENS REKKEVIDDE ETTER ANNET LEDD

Etter forsvl § 1-3 annet ledd går det frem at hovedregelen om taushetsplikt etter første ledd ikke er til hinder for at styret eller noen som har fullmakt fra styret gir andre kredittinstitusjoner opplysninger selskapet har mottatt i egenskap av kredittinstitusjon. Etter siste punktum gjelder det samme for meddelelse av helse- og skadeopplysninger til annet forsikringsselskap, med mindre begrensninger er fastsatt av Kongen. Som jeg har presisert i pkt. 1.2 vil denne avhandlingen kun inneholde en drøftelse av det siste unntaket, som omhandler helse- og skadeopplysninger.

7.1 Personkrets

Unntaket for helse- og skadeopplysninger går altså frem av annet ledds siste punktum. Dette må imidlertid sammenholdes med det som er sagt om personkretsen i første punktum noe som følger av ordlyden.

Det er ”styret” eller ”noen som har fullmakt fra styret” som er i posisjon til å sette taushetsplikten til side og meddele annet forsikringsselskap disse opplysningene.

Bakgrunnen for denne begrensningen i personkretsen er at det her er snakk om å gjøre unntak fra den klare hovedregelen om taushetsplikt for slike opplysninger, som følger av første ledd. Hensynene som taler for taushetsplikten er drøftet ved flere anledninger tidligere i avhandlingen, og med dette som bakteppe er det rimelig at adgangen til å gjøre unntak begrenses til en mindre personkrets.

Når det gjelder ”styret” er det her snakk om styret som kollegium, ikke de enkelte styremedlemmene personlig som hver og en har full taushetsplikt etter hovedregelen. Styret må etter en vurdering, fatte en beslutning om å utlevere opplysningene.

Som det følger av lovens ordlyd er det også adgang for styret til å delegerer denne kompetansen til andre via fullmakt. Et høyt antall saker å ta stilling til kan være hovedårsaken til at delegering finner sted i stor grad. Det går ikke konkret frem av verken lovens ordlyd eller forarbeidene hvorvidt det kreves fullmakt for hvert enkelt tilfelle. Det er imidlertid ingenting i ordlyden som taler mot at en generell fullmakt til å utlevere opplysninger kan gis, og dette synet er også slått fast av Kredittilsynet.⁷⁶

7.2 Helse- og skadeopplysninger

I Harlem-utvalgets forarbeider til dagens forsikringsvirksomhetslov går det frem at forsikringsselskaper har hatt tradisjon for å utveksle opplysninger om enkeltsaker.⁷⁷

Bakgrunnen for dette har først og fremst vært å motvirke forsikringssvindel og dette så det ut til at utvalget syntes var viktig og ville videreføre jf. utvalgets uttalelse ”Regelen om taushetsplikt bør ikke forhindre en slik praksis. Utvalget synes det er naturlig at selskapene inntar en hjemmel for dette i forsikringsvilkårene.”. I utvalgets lovforslag ble det likevel ikke tatt inn noen reservasjon om at forsikringsvilkårene skulle kunne gjøre unntak fra taushetsplikten.

⁷⁶ Kredittilsynets uttalelse 9. juni 1995 (sak 95/1997)

⁷⁷ NOU 1983:52 s 83

Dette reagerte flere instanser på under høringsrunden, noe Finansdepartementet tok hensyn til i sin behandling av lovforslaget ettersom departementet også innså viktigheten av, og behovet for utveksling av helse- og skadeopplysninger selskapene imellom.⁷⁸ Resultatet ble unntakene gitt i forsvl § 1-3 annet ledd. Herunder er Kongen gitt anledning til å fastsette nærmere begrensinger i opplysningsadgangen, men denne adgangen er ikke benyttet pr i dag.

I dag bidrar utvekslingsadgangen til flere ting. Det som fortsatt er viktig er å motvirke forsikringssvindel og svik, men bortsett fra det bidrar utvekslingsadgangen til å oppnå en bedre og mer ensartet risikovurdering blant selskapene og til å utarbeide statistikker.⁷⁹ Det som kanskje er den aller viktigste og mest praktiske grunnen til at selskapene nærmest er avhengig av å få utveksle slike opplysninger, er selskapenes behov for samarbeid i forbindelse med skadeoppgjør.

Når det gjelder ønsket om å sikre en best mulig og mest mulig ensartet risikovurdering er vi på området for utlevering av *helseopplysninger*. Selskapene har vært opptatt av at helsemessige like tilfeller bør behandles likt, uavhengig av hvilket forsikringselskap kunden er knyttet til. Kredittilsynet har i en uttalelse gitt støtte til dette synet.⁸⁰ Utlevering av helseopplysninger bidrar også til å avdekke svik i tegningssituasjonen ved at det blir mulig å kontrollere riktigheten av de opplysningene kunden gir, opp mot opplysninger som er gitt til andre selskaper tidligere.

Hva som er å regne for ”helseopplysninger” i denne sammenhengen går ikke frem av lovteksten, og forarbeidene er også tause om dette spørsmålet. De tilfellene som klart kommer inn under uttrykket er diagnostiserte sykdommer, skader, lyter, mén, og andre lidelser av både fysisk og psykisk art. Jeg viser til det som er sagt i pkt. 6.4 om helseopplysninger selskapet innhenter i forbindelse med tegning av livsforsikring og annen

⁷⁸ Ot prp nr 42 1986-1987 s. 96

⁷⁹ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, s. 86 pkt 5.3.3

⁸⁰ Kredittilsynets uttalelse 20. februar. 1996 sak 95/6512

personforsikring. Alle disse typene opplysninger faller etter en naturlig språkforståelse, inn under uttrykket ”helseopplysninger” i forbindelse med unntaket i annet ledd, herunder opplysninger om vedkommendes bruk av tobakk, alkohol, medisiner og rusmidler. Det er også antatt at det må være adgang til å opplyse om hva slags type forsikring disse helseopplysningene knyttes til.

Det er usikkert hvor grensen går utover dette.⁸¹ Hvorvidt uttrykket også omfatter opplysninger som går på vedkommendes livsstil og om han/hun driver med aktiviteter, idrett e. l som øker skade- og ulykkesrisikoen betraktelig, har vært diskutert. I dag er det ingen begrensninger i adgangen til å spørre om livsstilsforhold ved tegning, men spørreadgangen utnyttes lite.⁸² Reelle hensyn kan tale for at selskapet bør være mer tilbakeholdne med å utlevere slike opplysninger etter unntaket i annet ledd, selv om de har adgang til å innhente dem, ettersom opplysningene ikke tradisjonelt har vært ansett for å være ”helseopplysninger”. Spørsmålet er ikke kommet på spissen for domstolen og dermed ikke avklart.

Adgangen til å utlevere *skadeopplysninger* har normalt vært begrunnet i ønsket om å motvirke svik og forsikringssvindel, men også for å gjennomføre den daglige skadebehandlingen på mest mulig effektiv måte. Spørsmålet om hva som ligger i ”skadeopplysninger” er heller ikke behandlet i verken lovtekst eller forarbeider. Som et utgangspunkt kan man si at det er snakk om opplysninger som selskapet har fått i anledning et reelt skadetilfelle, herunder kommer også vurderinger selskapet selv har gjort i forbindelse med skadebehandlingen. Det som her er typiske eksempler er skadeårsaker, skadefrekvenser, hvilke objekter som er skadd, skadeomfang og takster, og erstatningsutmåling. Det er også her antatt at det må være anledning til å oppgi hva slags type forsikring opplysningene knytter seg til og eventuelle vilkår denne polisen er basert

⁸¹ Engh, Jone. *Forsikringsvirksomhetsloven Kommentartutgave*. 1. utg. Oslo, 2000, s 91 pkt. 38

⁸² NOU 2000:23 s 75 pkt. 10.1

på.⁸³ Dersom skadetilfellet omfatter personskader må opplysninger og helseopplysninger knyttet til dette, også kunne utleveres.

7.3 "Annet forsikringsselskap"

Det følger av ordlyden at utleveringsadgangen gjelder overfor "annet forsikringsselskap". Dette innebærer at unntaket i annet ledd ikke gir anledning til å utlevere opplysninger til andre enkeltpersoner, virksomheter, organisasjoner e. l. Videre bør forsikringsselskapet være tilbakeholden med å utlevere opplysninger til selskaper som driver en annen type forsikringsvirksomhet enn det selv gjør. Denne forståelsen er i tråd med formålet om å bedre risikovurderinger, motvirke svik og svindel, lette skadeoppgjør osv, ettersom det er innenfor felles fagfelt at dette samarbeidet har mest for seg.

Det er viktig å bemerke at unntaket i annet ledd ikke gir forsikringsselskapet en plikt til å utgi de aktuelle opplysningene. Det er snakk om en *rett* til å utgi opplysninger der det er formålstjenelig.

8 SAMTYKKE/FULLMAKT

Det er ikke meningen i en oppgave som denne, å ta for seg hele den alminnelige fullmaktslæren. Det er likevel på sin plass å si noe om dette ettersom fullmakt og samtykke er svært aktuelt og mye brukt i forsikringsammenheng. Begrepene "samtykke" og "fullmakt" har litt forskjellig betydning selv om de ofte blir brukt om hverandre. Kunden gir "samtykke" til at forsikringsselskapet kan løses fra sin taushetsplikt, men når det gjelder "fullmakt" er det noe kunden gir selskapet slik at det får anledning til å innhente opplysninger fra tredjepersoner som f. eks lege eller trygdekontor.

⁸³ Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1.utg. Oslo, 1998, nederst s. 87

Som tidligere nevnt er det i forarbeidene til forsikringsvirksomhetsloven uttrykkelig sagt at forsikringskunden har anledning til å fri selskapet fra sin taushetsplikt ved å gi sitt samtykke til det.⁸⁴ Bruk av fullmakt er aller mest utbredt innenfor personforsikring og livsforsikring der forsikringsselskapet er avhengig av at kunden gir sin fullmakt til at selskapet får innhente opplysninger fra typisk leger, tannleger og trygdekontor. Jeg viser her til det som er sagt under pkt. 6.4 i avhandlingen.

Spørsmålet om fullmakt er et standardspørsmål ved utfylling av egenerklæringsskjema ved tegning av slik forsikring. I hovedsak vil kundens fullmakt innebære at den aktuelle tredjepersonen blir løst fra sin taushetsplikt slik at selskapet kan få tilgang på informasjonen han/hun sitter på. Men det vil også stort sett innebære (dersom det går uttrykkelig fram av fullmaktserklæringen) at kunden gir sitt samtykke til å løse forsikringsselskapet fra sin taushetsplikt angående hva som er blitt opplyst om kunden, overfor de oppgitte personene og instanser i egenerklæringen. Det blir dermed anledning for selskapet til å utlevere de opplysningene det har mottatt til f. eks trygdekontoret slik at trygdekontoret vet hvilke forhold det skal uttale seg om og eventuelt gi utfyllende eller andre opplysninger i forbindelse med. Det er denne virkningen av samtykket som er det sentrale i en fremstilling av forsikringsselskapers taushetsplikt, som denne.

Det må understrekes at det ikke er adgang for forsikringsselskapet, til å be om eller benytte seg av et generelt samtykke fra kunden. Dette ville føre til at taushetsplikten blir uthult. Det må innhentes et konkret samtykke for et konkret og avgrenset tilfelle, og samtykkets rekkevidde er på ingen måte gjenstand for utvidende tolkning - tvert imot. Dersom det gjelder personforsikring og selskapet har fått fullmakt til å innhente opplysninger fra kundens fastlege, er det kun denne legen det er adgang til å innhente opplysninger fra og gi opplysninger til. Videre er det kun de forhold kunden selv har oppgitt i egenerklæringen som fastlegen kan uttale seg om.

⁸⁴ Ot prp nr 42 1986-1987, s 96

I sammenheng med det som er sagt om taushetsplikt i forbindelse med blandet konsern i pkt. 6.3.3, blir ofte kunden bedt om å samtykke til at visse opplysninger kan bli utlevert selskapene imellom. Dette samtykket tas typisk med i forsikringsavtalen.

Når det gjelder spørsmålet om hvilken form som kreves for at samtykket og fullmakt skal være gyldig, gir ikke forarbeidene til forsvl noen anvisning på dette. Der hvor innhenting av fullmakt er mest brukt og mest praktisk, som nevnt over, er denne fullmaktserklæringen inntatt i egenerklæringsskjemaet og må skriftlig fylles ut av kunden. Dette er selvsagt godt nok så lenge det ligger til grunn at det er avgitt frivillig. Det kan likevel forekomme tilfeller der det er aktuelt å innhente samtykke eller fullmakt utenom disse standardiserte tilfellene.

Ettersom forarbeidene til forsvl er tause trekker dette i retning av at det ikke finnes noe formkrav for samtykke. Forarbeidene til forvaltningsloven kan imidlertid gi veiledning for løsning av spørsmålet (jf det som er sagt om dette i metodekapittelet, pkt. 2). Her går det frem at det ikke kan oppstilles et særlig formkrav for samtykket, men at det bør kreves ”at samtykket gis under omstendigheter som sikrer at det er skjedd frivillig, etter moden overveielse og med full oversikt over konsekvensene.”⁸⁵. Videre sier disse forarbeidene at det er et krav at samtykket gis ”uttrykkelig”, men at det ikke er krav om skriftlighet ettersom stilltiende samtykker kan godtas i unntakstilfeller.

Et samtykke eller en fullmakt har ingen spesiell tidsbegrensning, med mindre dette går klart frem av erklæringen selv eller av sammenhengen, men det kan tilbakekalles når som helst av vedkommende som utstedte det.

⁸⁵ Ot prp nr 3 1976-77 s. 146

9 SANKSJONER VED OVERTREDELSE AV TAUSHETSPLIKTEN

Til slutt skal jeg bare kort si noe om de sanksjonene som er aktuelle dersom taushetsplikten er overtrådt. Straffeansvar, erstatningsansvar og arbeidsrettslige reaksjoner er de konsekvensene et brudd på plikten kan medføre.

Det personlige straffeansvaret følger av forsvl § 14-1. Det som er oppsiktsvekkende er at det kun er tillits- og tjenestemenn som etter ordlyden er omfattet av dette straffeansvaret. Denne bestemmelsen gjelder altså ikke for andre som utfører oppdrag på vegne av forsikringsselskapet. Derimot kan oppdragstakerne straffes etter andre straffebestemmelser og/eller det kan komme på tale med foretaksstraff for selskapet. Straffeansvaret påhviler både den som har opptrådt forsettelig eller uaktsomt, og den som har medvirket. Etter § 14-1 er straffen bøter eller fengsel inntil 1 år dersom det foreligger særlig skjerpene omstendigheter.

Selskapet kan straffes med foretaksstraff som typisk er bøtestraff etter straffeloven kapittel 3 a. Herunder kan også selskapet straffes for feil begått av en oppdragstaker på vegne av selskapet i tillegg til andre kumulative og/eller anonyme feil.

Både selskapet og de enkelte tillits- og tjenestemennene samt oppdragstakere kan bli erstatningsrettslig ansvarlig ved brudd på taushetsplikten etter alminnelig ulovfestede erstatningsrettslige regler. Det er mest sannsynlig at dette kan bli aktuelt i forbindelse med utlevering av forretningshemmeligheter eller liknende type opplysninger der et økonomisk tap er mest nærliggende. Et regresskrav mot selskapet kan bli aktuelt dersom arbeidsgiver ikke har gjort den enkelte representant oppmerksom på sin taushetsplikt.

Selskapet kan pålegges erstatningskrav etter arbeidsgiveransvaret som følger av skadeserstatningsloven kapittel 2.

Den representanten som står i et ansettelsesforhold til forsikringsselskapet kan også risikere å få advarsler eller i verste fall bli oppsagt som følge av brudd på taushetsplikten.

10 LITTERATURLISTE

10.1 Bøker

- Blekeli, Dag. *Data og Personvern*. Dag Blekeli og Knut S. Selmer. 1. utg. Oslo, 1977
- Bygrave, Lee. (Reflections on the rationale for dataprotection laws), *25 years Anniversary Anthology, Bing and Torvund (eds)*, Lee A. Bygrave og Jens Petter Berg. 1. utg. Oslo, 1995
- Eckhoff, Torstein. *Rettskildelære*. 5. utg. ved Jan E. Helgesen. Oslo, 2001
- Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personvern i bank og forsikring*. 1. utg. Oslo, 1998
- Engh, Jone. *Forsikringsvirksomhetsloven Kommentarutgave*. 1. utg. Oslo, 2000
- Johansen, Michal Wiik. *Personopplysningsloven Kommentarutgave*. Michal Wiik Johansen, Knut-Brede Kaspersen og Åste Marie Bergseng Skullerud. 1. utg. Oslo, 2001
- Lenth, Claude A. *Adgangen til å benytte personopplysninger*. 1. utg. Oslo, 2000
- Melsom, Per. *Finansieringsvirksomhetsloven. Kommentarutgave*. Per Melsom og Sven Iver Steen. 1. utg. Oslo, 1984
- Schartum, Dag Wiese. *Personvern i informasjonssamfunnet. En innføring i vern av personopplysninger*. Dag Wiese Schartum og Lee A. Bygrave. 1. utg. Oslo, 2004

10.2 Publikasjoner

- Eilertsen, Bjørnar. *Taushetsplikt og personregisterlovgivning som ramme for forsikringsselskapenes virksomhet*. I: Norsk forsikringsjuridisk forenings publikasjoner nr. 72, 1997
- Simonsen, Steven. *Bank og forsikring i samme konsern*. Nordisk forsikringstidsskrift nr 3 1995

10.3 Forarbeider

- NOU 1983:52 Forsikring i Norge

- NOU 1997:19 Et bedre personvern- forslag til lov om behandling av personopplysninger
- NOU 2000:23 Forsikringsselskapers innhenting, bruk og lagring av helseopplysninger
- Ot prp nr 3 1976-1977 Behandlingsmåten i forvaltningssaker (regler om taushetsplikt m. m)
- Ot prp nr 42 1986-1987 Om lov om forsikringsvirksomhet
- Ot prp nr 2 1991-1992 Finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner og visse andre lover (endringslov)
- Ot prp nr 45 1998-1999 Finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (selveiende institusjoners adgang til å danne finanskonsern mv)

10.4 Rettsavgjørelser

- Rt 1930 s. 814
- Rt 1997 s. 964

10.5 Lover og forskrifter

- Lov 17. mai 1814. Grunnloven
- Lov 22. mai nr 10 1902. Alminnelig borgerlig straffelov
- Lov 13. august nr 6 1915. Lov om rettergangsmåten for tvistemål
- Lov 14. juli nr 10 1950. Lov om valutaregulering
- Lov 7. desember nr 1 1956. Lov om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m. v
- Lov 24. mai nr 1 1961. Lov om sparebanker
- Lov 24. mai nr 2 1961. Lov om forretningsbanker
- Lov 19. juni nr 66 1969. Lov om merverdiavgift
- Lov 10. februar 1967. Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker
- Lov 16. juni nr 47 1972. Lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår
- Lov 20. desember nr 73 1974. Lov om dyrevern

- Lov 13. juni nr 24 1980. Lov om ligningsforvaltning
 - Lov 8. april nr 7 1981. Lov om barn og foreldre
 - Lov 22. mai nr 25 1981. Lov om rettergangsmåten i straffesaker
 - Lov 10. juni nr 39 1988. Lov om forsikringsvirksomhet
 - Lov 10. juni nr 40 1988. Lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner
 - Lov 16. juni nr 53 1989. Lov om eiendomsmegling
 - Lov 16. juni nr 69 1989. Lov om forsikringsavtaler
 - Lov 11. juni nr 65 1993. Lov om konkurranse i ervervsvirksomhet
 - Lov 11. juni nr 66 1993. Lov om pristiltak
 - Lov 21. mai nr 30 1999. Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett. Herunder vedlegg om Den europeiske menneskerettskonvensjon med protokoller og Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter med protokoller
 - Lov 14. april nr 31 2000. Lov om behandling av personopplysninger
 - Lov 20. juni nr 41 2003. Lov om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv.
-
- Forskrift om ordningen av påtalemyndigheten 28.6.1985 nr 1679
 - Forskrift om levering av ligningsoppgave over forsikring i livsforsikringsselskaper 5.8.1993 nr 799
 - Forskrift om levering av ligningsoppgave over innbetaling til individuell pensjonsavtale etter skatteloven 19.12.1997 nr 1424
 - Forskrift om plikt til å gi oppgaver over utbetalinger på skadeforsikringer 29.8.1994 nr 858
 - Forskrift om forsikringsselskapers plikt til å gi oppgaver over utbetalinger på livsforsikring 5.8.1993 nr 800
 - Forskrift om behandling av personopplysninger 23.12.2003 nr 1798

10.6 Andre offentlige dokumenter

- Kredittilsynets rundskriv 39/95 av 21.11.1995
- Kredittilsynets rundskriv 5/96 av 19.1.1996
- Datatilsynets retningslinjer av 1.7.1998

10.7 Forvaltnings Praksis

- Justisdepartementets sak 95/049
- Finansdepartementets sak 95/7110
- Personvernemndas sak 2004/08
- Personvernemndas sak 2005/02
- Datatilsynets brev til CBK-konsernet av 21.10.1994 om meddelelse av konsesjon
- Kredittilsynets uttalelse av 9.6.1995 sak 95/1997
- Kredittilsynets uttalelse av 20.2.1996 sak 95/5141
- Kredittilsynets brev av 21.9.1994 sak 94/3761
- Kredittilsynets brev av 26.6.1996 sak 95/6512
- Kredittilsynets brev av 1.12.1997 sak 97/265
- Kredittilsynets brev av 4.3.2004 i forbindelse med SAS saken

10.8 Nettsider

- www.personvernemnda.no
- www.lovdato.no

